

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 16: Historie

Bohuslav Ečer – opomíjená osobnost československých dějin

**Prokop Černoušek
Jihomoravský kraj**

Brno 2023

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 16: Historie

Bohuslav Ečer – opomíjená osobnost československých dějin

Bohuslav Ečer – ignored figure of the Czechoslovak history

Autoři: Prokop Černoušek

Škola: Gymnázium Brno, Křenová, příspěvková organizace
Křenová 36, 602 00 Brno

Kraj: Jihomoravský kraj

Konzultant: doc. JUDr. Bc. Jaromír Tauchen, Ph.D., LL.M. Eur.Int.

Brno 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Brně dne 24. února 2023

Prokop Černoušek

Poděkování

Chtěl bych poděkovat Jaromíru Tauchenovi za pomoc a cenné rady, které mi během psaní práce poskytl. Dále bych rád poděkoval za pomoc při vyhledávání archivních pramenů Jaroslavě Kacetlové, Janu Kratochvílovi, Lence Likavčanové, Miroslavě Menšíkové, Martinu Samsonovi, Aleně Skipalové, Aleně Šimánkové, Kateřině Urbánkové a Tomáši Zapletalovi.

Anotace

Tato práce se zabývá osobností Bohuslava Ečera, generála justiční služby, který sehrál významnou roli na cestě k potrestání válečných zločinců. Práce mapuje jeho působení do března 1939 a jeho život v exilu v Jugoslávii a Velké Británii. Dále se soustředí na jeho pozici v Komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů, kde mimo jiné navrhl, aby byly příprava a rozpoutání útočné války považovány za zločin a aby byla formulována nová kategorie zločinů – zločiny proti lidskosti. Práce se věnuje i Ečerovu stíhání K. H. Franka a výsledkům dalších důležitých válečných zločinců. Popsán je základní příspěvek československé delegace v Norimberku, kterou Ečer vedl. V závěru práce jsou vylíčeny jeho osudy po ukončení norimberských procesů a jeho úloha v připravovaném politickém procesu proti bývalým brněnským sociálním demokratům.

Klíčová slova

Bohuslav Ečer; Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů; norimberský proces; Mezinárodní vojenský tribunál; válečné zločiny; zločiny proti lidskosti

Annotation

This thesis deals with the figure of Bohuslav Ečer, a general of the judicial service who played significant role along the path to punish war criminals. The thesis traces his activities up to March 1939 and his life in exile in Yugoslavia and Great Britain. It also focuses on his position on the United Nations War Crimes Commission, where, among other things, he proposed that the preparation and unleashing of offensive war be made a crime and that a new category of crimes be formulated - crimes against humanity. The thesis also discusses Ečer's pursuit of K. H. Frank and the interrogations of other important war criminals. There is described the fundamental contribution of the Czechoslovak delegation at Nuremberg, which Ečer led. The thesis concludes with his fate after the Nuremberg trials and his role in the planned political process against the former Social Democrats from Brno.

Keywords

Bohuslav Ečer; United Nations War Crimes Commission; Nuremberg trial; International Military Tribunal; war crimes; crimes against humanity

Obsah

Úvod	7
1. Život Bohuslava Ečera do německé okupace	8
1.1 Původ, dětství a studia Bohuslava Ečera.....	8
1.2 První republika.....	9
1.2.1 Ečerova politická činnost.....	10
1.2.2 Předvečer mnichovské dohody	11
1.3 Mnichovská dohoda a druhá republika	12
1.3.1 Druhá cesta do Londýna	12
2. Ečer v exilu a Ečerův přínos pro mezinárodní právo trestní	13
2.1 Německá okupace a Ečerův exil v Jugoslávii.....	13
2.2 Ečerův exil ve Francii	15
2.3 Ečer v Anglii a Ečerův přínos pro mezinárodní právo trestní.....	17
2.3.1 Svatojakubská a Moskevská deklaráce, charkovský proces.....	17
2.3.2 Ečer v London International Assembly	18
2.3.3 Ečerova práce v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů.....	19
2.3.4 Londýnská dohoda a charta Mezinárodního vojenského tribunálu	22
2.3.5 Ečer v Buchenwaldu	22
3. Ečerův lov válečných zločinců	23
3.1 Případ Karla Hermanna Franka	23
3.2 Výslech Joachima von Ribbentropa.....	26
3.3 Výslech Wilhelma Keitela	28
3.4 Výslech Hanse Lammerse.....	30
3.5 Výslech Kurta Daluegeho	30
3.6 Výslech Hermanna Göringa.....	31
4. Působení Bohuslava Ečera v Norimberku	31
4.1 Československá delegace u IMT.....	32
4.2 Ečer u následných norimberských procesů a Ečerův obraz v Československu	35
5. Ečerova činnost po norimberských procesech a závěr Ečerova života	36
Závěr.....	39
Seznam zkratk.....	40
Prameny a literatura	42

Seznam příloh	45
Přílohy	47

Úvod

Osobnost Bohuslava Ečera, generála justiční služby, profesora mezinárodního práva trestního na Masarykově univerzitě a soudce Mezinárodního soudního dvora v Haagu, který se za druhé světové války stal členem nově zřízené Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů, zůstává dodnes téměř zapomenutá. Přitom to byl on, kdo přišel v Komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů s návrhy, aby byly příprava, rozpoutání a vedení útočné války označeny za zločin, aby bylo členství v německé vládě, SS, SA a gestapu bráno jako zločin a aby samostatnou kategorií zločinů tvořily zločiny proti lidskosti. On byl tím, kdo do Československa dopravil K. H. Franka a kdo později zastupoval Československo jak při hlavním procesu, tak při následných amerických procesech s německými válečnými zločinci v Norimberku. Jeho osobnost byla svým významem téměř srovnatelná s politickými a intelektuálními špičkami našich válečných a poválečných dějin. Po únorovém převratu se stal Ečer pro komunistický režim nepohodlným, a tak se bohužel jeho jméno a dílo podařilo takřka vymazat z československé historie. Teprve poměrně nedávno připomněly Bohuslava Ečera některé publikace a odborné práce, rezonující především v odborných kruzích. Širší veřejnosti je však jeho osobnost stále téměř neznámá. Cílem mé práce je přiblížit Ečerův životní příběh, zejména pak období, kdy působil jako československý delegát v Komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů, jako vyšetřovatel při výsleších válečných zločinců a jako československý delegát v Norimberku.

Důležitým zdrojem pro moji práci byly prameny z Národního archivu, Archivu Spojených národů, Archivu města Brna, Muzea města Brna, Archivu Masarykovy univerzity a Archivu bezpečnostních složek. Také jsem ve své práci použil knihu narozených a pokřtěných z roku 1893 ze Zemského archivu Opava a knihu oddaných z Moravského zemského archivu. Dále jsem vycházel z dobových periodik a z Ečerových publikací, zejména z jeho knih *Jak jsem je stíhal* a *Norimberský soud*, které vyšly v roce 1946. Čerpal jsem také z jediné ucelené publikace *Bohuslav Ečer: Český lovec nacistů* od Michala Dudáše, která vznikla na základě jeho rigorózní práce. Na tuto práci jsem se snažil navázat excerpcí dalších pramenů, které jeho výzkum částečně doplňují a upřesňují. Jedná se o další prameny z Národního archivu, týkající se především výslechů hlavních německých válečných zločinců. Dále jde o dosud nevytěžené prameny z Archivu města Brna, Archivu Masarykovy univerzity a Muzea města Brna. Nové poznatky přinesly také digitalizované prameny k působení Bohuslava Ečera v Komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců. K doplnění dobových souvislostí jsem využil další publikace, zejména na téma norimberského procesu.

Na začátku práce se soustředím na život Bohuslava Ečera do německé okupace Československa. Dále stručně líčím Ečerův útěk z protektorátu a jeho počínání v jugoslávském a francouzském exilu. Poté se zabývám Ečerovým působením v Komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů a pak zejména Ečerovými výslechy válečných zločinců. Následně popisují základní dokumenty československé delegace v Norimberku, v jejímž čele stál právě Ečer. Na závěr pojednávám o Ečerově pedagogické činnosti a osudu, jenž mu připravoval komunistický režim.

1. Život Bohuslava Ečera do německé okupace

1.1 Původ, dětství a studia Bohuslava Ečera

Nejstarší záznam o Ečerově rodu se samotnému Bohuslavu Ečerovi podařilo dohledat ve farských matrikách na Roudnicku, a to z konce 18. století. Odtud vycházely tři větve Ečerova rodu. Příslušníci jedné z nich doputovali až do Kansas City ve Spojených státech. Další se vydali do Prahy, kde jeden Ečerův příbuzný působil jako lékař a měl být přítelem tehdejšího pražského primátora Karla Baxy. Ze třetí rodinné větve, která se usídlila na Moravě, pochází Bohuslav Ečer. V roce 1866 se v Komárně u Kelče narodil Ečerův otec do rodiny sládka a vyučil se obchodníkem. Oženil se s Cecílií Nehybovou z Kelče, se kterou měl sedm dětí.¹ Bohuslav Ečer se narodil 31. července 1893 v Hranicích.²

Ečerův otec se živil jako obchodník, ale nedařilo se mu, a tak nastoupil na okresní hejtmanství v Hranicích, kde působil jako kancelista. Kvůli své národnosti měl na hejtmanství problémy, a proto musel odjet s celou rodinou do Ostravy. Nechal se zaměstnat u Severní dráhy Ferdinandovy, a tak se musel se svou rodinou pořád stěhovat. Bohuslav Ečer toto období popisuje takto: „Olomouc, Brno, Napajedla, Rousínov – to jsou místa, kde zřizoval na nádražích. V Rousínově jsme žili, když mi bylo pět let. Na tamní pobyt mám ještě vzpomínky. Tam jsem chodil do první třídy obecné školy. Tuším, že roku 1901 nabídli otci lepší místo kdesi v Haliči, dá-li děti z českých škol do německých přelevjaren. Otec odmítl takovou nabídku a krušná doba trvala dál. Pět dětí, malé nebo žádné přijmy, bída, nouze.“³

V roce 1911 Bohuslav Ečer odmaturoval s vyznamenáním na c. k. českém státním vyšším gymnáziu v Kroměříži.⁴ Poté se vydal studovat práva na Vídeňské univerzitě. Vídeň si podle svých slov vybral z finančních důvodů, i přesto si ale musel stále přivydělávat v cukrovaru a do Vídně jezdil jen ke zkouškám. Už jako žák gymnázia se stal v roce 1910 členem sociální demokracie. Psal do stranického tisku sociální demokracie *Hlas lidu* a do kroměřížského týdeníku *Československá Morava* – právě zde vyšel Ečerovi 24. listopadu 1913 článek s názvem „Orgie v Kroměříži“, ve kterém psal o znásilňování dvanácti až čtrnáctiletých dětí německými důstojníky. On sám tuto událost popisuje takto: „Napsal jsem do ‚Československé Moravy‘ paličský článek, který vzbudil pochopitelně veliký rozruch. Poslanec Tomáš Mlčoch, zastupující kroměřížský venkov na vídeňské říšské radě, vznesl na ministra zeměobrany ostrou interpelaci ‚o poměrech v kroměřížské posádce‘.“⁵

Během první světové války se Ečer dále věnoval publikování článků v kroměřížském týdeníku. V rámci této činnosti se ale pokoušel vydávat zprávy, které byly pro Rakousko nepřijemné. To

¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 13–14.

² ZAO, inv. č. 6801, sign. L VI 13, 1886–1896, Hranice, Kniha narozených a pokřtěných, 1893, pag. 426.

³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 14.

⁴ *Program českého gymnasia v Kroměříži na konci školního roku*. Kroměříž: České gymnasium, 1912, 1912(1911-1912), s. 44; dále viz též AMU, fond A1 Rektorat, osobní spis, K. 36/806, Bohuslav Ečer, Osobní služební výkaz gen. just. sl. JUDr. Bohuslava Ečera.

⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 15–16.

se mu dařilo překladem zpráv ze zahraničního tisku, jmenovitě z italského listu *Corriere de la Sera*, ze kterého si zprávy censor nedovolil zakazovat kvůli rakousko-německé snaze získat Itálii na svou stranu, nebo ze švýcarského *Neue Züricher Zeitung*. Dále se mu dařilo vydávat články z maďarského časopisu *Az Est*. Ečer ale maďarsky neuměl, a tak články překládal Slovák dr. Pavel Blaho, člen maďarského parlamentu. Censor maďarsky ale také neuměl, takže musel důvěřovat dr. Bláhovi. Později se tedy Ečer s dr. Bláhou domluvil, že vydá své vlastní protirakouské zprávy s odkazem na maďarský časopis. Na tento podvod se ale přišlo.⁶ Za trest musel Ečer roku 1915 narukovat do armády.⁷ Podle všech dostupných informací nepůsobil v československých legiích.⁸

1.2 První republika

Po první světové válce pokračoval Bohuslav Ečer ve studiu práv na Univerzitě Karlově. Toto období a začátek pracovního života sám popisuje takto: „Všechna rigorosa a většinu zkoušek jsem složil v Praze. Doktorský diplom má datum 20. listopadu 1920 na Karlově univerzitě v Praze. Pak mě vedla cesta do Brna, kde jsem se stal tajemníkem Dělnické akademie. Mnoho času mi pak zabírala zajímavá práce v politické straně, v samosprávě a v družstevnictví. Celkově posuzováno, byla to léta poměrného klidu, bereme-li měřítko pro událost za patnáct nebo dvacet roků. Let dnů a měsíců často zpestřovaly malé politické šarvátky, řečnické souboje a uvědomovací práce pro dělnictvo.“⁹ Dne 18. března 1922 se Bohuslav Ečer oženil s Ludmilou Galovou, narozenou 27. srpna 1894 v Blažovicích na Vyškovsku.¹⁰ Narodily se jim dvě dcery, 29. listopadu 1922 Naděžda¹¹ a 14. května 1926 Jarmila.¹² Ečer byl velmi pracovitý a vždy zastával více pracovních pozic. Během své regionální politické kariéry pracoval jako advokát.¹³ Mimo práci byly jeho koníčkem jazyky. Učil se anglicky, francouzsky a rusky. Kromě toho mluvil už z dob studií ve Vídni velice dobře německy. Dále se učil pilotovat letadlo a byl členem tělovýchovné jednoty.¹⁴

⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 17–18.

⁷ AMU, fond A1 Rektorat, osobní spis, K. 36/806, Bohuslav Ečer, Osobní služební výkaz gen. just. sl. JUDr. Bohuslava Ečera; dále viz též EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 18–19.

⁸ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 21–22.

⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 19.

¹⁰ MZA, kniha oddaných 17869, číslo svazku II/I, Brno (městská rada), 1921–1922, s. 148; dále viz též AMB, fond B1/39, Národní výbor města Brna, kartotéka domovského práva, Brno 1850–1948, domovský list Bohuslava Ečera

¹¹ AMB, fond B1/52, Národní výbor města Brna – Odbor vnitřních věcí, oddělení správní a referát státního občanství a matrik, sign. C2-3, č. 225363/47, žádost o vystavení osvědčení o čl. státním občanství.

¹² AMB, fond B1/52, Národní výbor města Brna – Odbor vnitřních věcí, oddělení správní a referát státního občanství a matrik, sign. C2-3, č. 225364/47, žádost o vystavení osvědčení o čl. státním občanství.

¹³ AMU, fond A1 Rektorat, osobní spis, K. 36/806, Bohuslav Ečer, Osobní služební výkaz gen. just. sl. JUDr. Bohuslava Ečera.

¹⁴ TRENČANSKÁ, Nad'a. Gen. JUDr. Bohuslav Ečer. [online]. [cit. 2022-10-29]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/12304-gen-JUDr-Bohuslav-Ecer-Nad'a-Trencanska-je-pravnučka-Bohuslava-Ečera-její-babička-byla-Ečerova-starší-dcera-Naděžda>.

1.2.1 Ečerova politická činnost

V roce 1921 vstoupil Bohuslav Ečer do Komunistické strany Československa (KSČ), neboť mu byl její program bližší než program sociální demokracie. V roce 1924 byl zvolen do brněnského městského zastupitelstva. V roce 1925 se Ečer ohradil proti rostoucímu vlivu Sovětského svazu (SSSR) podpisem tzv. Brněnského memoranda. Za to byl v roce 1928 z KSČ vyloučen.¹⁵ Jeho působení ve straně popisoval Jindřich Juskievicz takto: „V Brně mimo reorganizace strany na závodních buňkách jsem měl úkol svést boj s oportunistickými elementy, v jejichž čele stál Kovanda a Ečer, a to tak, aby vedoucí těchto elementů byli vyloučeni ze strany. Bylo mi sděleno Jílkem, že Kominternu¹⁶ v této otázce naléhá tak, abych proces co nejdříve ukončil. Smetana, tehdejší krajský sekretář, ačkoliv jevil velikou snahu, byl pro tento úkol slabý. Připravil jsem krajskou konferenci tak, že v ní měli zastoupení většinou dělníci z továren, a na této konferenci byli Kovanda a Ečer velkou většinou ze strany vyloučeni.“¹⁷

Po vyloučení z KSČ se Bohuslav Ečer vrátil do sociální demokracie, nabídku do vedení strany a kandidaturu na poslance však nepřijal. Už po Hitlerově nástupu k moci mu začalo být jasné, jakým směrem se bude chod Evropy ubírat, a tak podepsal protifašistické provolání „Dělnictvu a inteligenci“ spolku Levá fronta.¹⁸ Toto prohlášení podepsala mimo Ečera řada brněnských osobností, jako např. estetik a literární kritik Bedřich Václavek, muzikolog Vladimír Helfert, malíř Jaroslav Král, architekti Jiří Kroha a Jaroslav Grunt, právníci Imanuel Stern, Felix Loria a Richard Fleischner. V březnu 1933 proběhlo velké protifašistické vystoupení v brněnském paláci Dopz,¹⁹ kde vystoupil vedle jiných významných osobností i Bohuslav Ečer.²⁰ Toto shromáždění přivedlo politické strany a organizace ke spolupráci, která vyústila do tzv. socialistického souručenství, jež tvořili sociální demokraté, národní socialisté a hospodářsko-pokroková strana. Díky Ečerovi vznikl na brněnské radnici blok demokratických antifašistických zastupitelů proti posílenému postavení Němců po volbách v roce 1935.²¹ Právě po těchto volbách složil Bohuslav Ečer 23. října slib člena městského zastupitelstva a 2. prosince byl zvolen druhým náměstkem starosty města Brna.²²

¹⁵ KŘEPELKA, Karel. *Dr. Bohuslav Ečer, bojovník za právo a spravedlnost*. Vyd.1. Brno: Zář, dříve Novina, 1946. Knihovna Zář, s. 17; dále viz též Neznámý autor. Rozklad komunistů na Brněnsku. *Lidové noviny*. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 3.3.1928, 36(116, odpolední vydání), s. [1]. ISSN 1802-6265.

¹⁶ Kominternu (Komunistická internacionála) – mezinárodní komunistická organizace, jejímž cílem bylo šířit myšlenky komunismu.

¹⁷ ABS, fond 305, sign. 305-737-5, protokol sepsaný s Jindřichem Juskieviczem dne 14. března 1952.

¹⁸ TRENČANSKÁ, Nad'a. Gen. JUDr. Bohuslav Ečer. [online]. [cit. 2022-10-29]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/12304-gen-JUDr-Bohuslav-Ecer>

¹⁹ DOPZ – Družstvo obchodních a průmyslových zaměstnanců. Samotný palác stával na Moravském náměstí. Na konci druhé světové války vyhořel a na jeho místě byla v roce 1952 postavena nová budova. V podzemí objektu se již od roku 1929 nachází Kino Scala. – viz *Moravské náměstí 3/127, Kino Scala*. [online]. Brno: Internetová encyklopedie dějin Brna, ©2020 [cit. 18. 1. 2023]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=542

²⁰ LAICHMAN, Miroslav. *Brněnská Levá fronta 1929–1933*. Brno: Blok 1971, s. 133–134.

²¹ TRENČANSKÁ, Nad'a. Gen. JUDr. Bohuslav Ečer. [online]. [cit. 2022-10-29]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/12304-gen-JUDr-Bohuslav-Ecer>

²² AMB, fond A1/24, Zápisy o schůzích městského zastupitelstva, krabice 33, 1. 10. 1935 až 17. 3. 1936, zápis o první ustavující schůzi nově zvoleného městského zastupitelstva konané 23. října 1935 a zápis o další ustavující schůzi nového městského zastupitelstva konané 2. prosince 1935.

V roce 1935 uzavřela Francie a Československo vzájemné obranné dohody se Sovětským svazem, což umožnilo rozvíjet nové vztahy mezi Československem a SSSR. V říjnu 1934 se Ečer stal předsedou brněnské pobočky Společnosti pro hospodářské a kulturní styky se Sovětským svazem. Sovětský svaz nevnímal však naivně a nesnažil se ho slepě následovat jako vzor. Byl si ale vědom toho, že SSSR může Evropě pomoci proti fašismu. Mimo to byl Ečer také členem Výboru pro pomoc demokratickému Španělsku, který vznikl v roce 1936 v Brně.²³

Dále v květnu 1938 zorganizoval Ečer s armádou, legionáři a zástupci občanů na sto manifestačních projevů po celé zemi Moravskoslezské, a to k příležitosti narozenin prezidenta Edvarda Beneše. Skrze tyto akce byly posílány telegramy, sdělující odhodlanost bojovat za svobodu.²⁴

1.2.2 Předvečer mnichovské dohody

Bohuslav Ečer vždy podporoval to, aby na brněnské radnici byly přijímány návštěvy ze sprátelených zemí a národů.²⁵ Jedna taková proběhla v srpnu 1938, a to když Brno navštívila delegace anglických družstevníků, odborářů a intelektuálů. Před nimi pronesl Ečer projev, ve kterém kritizoval britskou misi vedenou lordem Walterem Runcimanem, která měla za úkol posoudit oprávněnost požadavků Německa v době mnichovské krize.²⁶ Na tuto návštěvu vzpomínal později takto: „Neuměl jsem tehdy dobře anglicky, ale mé znalosti přece jen stačily, abych přátelům družstevníkům otevřeně pověděl, co soudíme o misi lorda Runcimana, která právě v té době naslouchala jedním uchem naším vývodům, ale všemi deseti lapala vylhané a vymyšlené zprávy Konrada Henleina a Karla Hermanna Franka. Řekl jsem přátelům, že Runciman připravuje cestu německému útoku na Československo. Vyslovil jsem očekávání, že nepřijmeme rady anglického lorda, protože nezná poměry a popřává sluchu jen jedné osobě. Nechápe situaci, a proto ani nám, ani Britům doma nemůže poradit tak, aby to prospělo věci míru. A zakončil jsem svou řeč ujištěním, že se situace nevyvine v neprospěch evropského míru jen tehdy, zůstanou-li velmoci vůči Hitlerovi naprosto pevné.“²⁷

Týden před všeobecnou mobilizací odletěl Ečer do Londýna, kam byl právě v srpnu 1938 při návštěvě Angličanů na brněnské radnici pozván. V Londýně uspořádal osm manifestací, na kterých přednášel anglickému dělnictvu. V těchto projevech silně kritizoval britskou politiku appeasementu a snažil se Angličany dostat na svou stranu. Podle Ečera ale spíše s Československem soucítí pracující lid, Chamberlainova vláda nikoliv. Labour Party, která několik z Ečerových projevů oficiálně organizovala, připravila pro Ečera i zájezd po celé

²³ TRENČANSKÁ, Nad'a. Gen. JUDr. Bohuslav Ečer. [online]. [cit. 2022-10-29]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/12304-gen-JUDr-Bohuslav-Ecer>

²⁴ KŘEPELKA, Karel. *Dr. Bohuslav Ečer, bojovník za právo a spravedlnost*. Vyd.1. Brno: Zář, dříve Novina, 1946. Knihovna Zář, s. 21.

²⁵ KŘEPELKA, Karel. *Dr. Bohuslav Ečer, bojovník za právo a spravedlnost*. Vyd.1. Brno: Zář, dříve Novina, 1946. Knihovna Zář, s. 22.

²⁶ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 28.

²⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 20–21.

Anglii, který se ale již neuskutečnil. V Československu byla mezitím 23. září 1939 vyhlášena mobilizace, a tak se Ečer ihned vrátil do Brna.²⁸

1.3 Mnichovská dohoda a druhá republika

Mnichovská dohoda byla dojednána 29. září 1938 a krátce po půlnoci 30. září 1938 podepsána zástupci Velké Británie, Francie, Německa a Itálie. Týkala se postoupení československého pohraničí, obývaného z většiny Němci, Německu. Ečer o tomto období mluvil takto: „Jen neskládat ruce v klín! Neumdlévat!“ říkali jsme si v malém kroužku přátel. Scházeli jsme se denně a rokovali o situaci. Denně se rojily nové nápady, co učiníme dále. Od 1. do 10. října 1938 jsme prožívali dekádu strašlivých dní. Takzvané ‚páté pásmo‘ se hluboce zarylo do těla naší republiky. Vždyť na Moravě pronikli Němci až na okraj Olomouce, vzali si Nový Jičín, Břeclav a mnoho jiných ryze českých obcí jak na severu, tak na jihu země.“²⁹

1.3.1 Druhá cesta do Londýna

Doktor Jaroslav Císař, tehdejší ředitel *Lidových novin*, dal popud k tomu, aby byl vypracován ve statistickém oddělení Městského úřadu brněnského písemný a mapový materiál, jenž by dokázal, že průběh okupace v prvních deseti říjnových dnech nebyl v souladu s dohodou a že Hitler bral to, co vyhovovalo potřebám německé armády. Za dva týdny se tomuto oddělení podařilo nashromáždit potřebná data a vytisknout je v 2000 svazcích, a to včetně map. Ty dokazovaly, že Německo mnichovskou dohodu skutečně porušilo.³⁰ Výsledný elaborát nese název „The Czech part of Silesia and the neighbouring parts of Moravia“ („Česká část Slezska a sousední části Moravy“) a čítá 20 stran. Text je souběžně v angličtině a v němčině. Poslední čtyři strany dokumentu tvoří tabulky s počty příslušníků dané národnosti (československé, německé nebo polské) v daných obcích. Na konci dokumentu je mapa, v níž jsou poměry národností v daných obcích vyznačeny koláčovými grafy na mapě společně s vyznačením stavu hranic po 30. září 1938.³¹

Posléze se Ečer s doktorem Císařem vydal na pokyn prezidia městské rady³² do Londýna, aby ukázali, že Německo mnichovskou dohodu porušilo a že britská vláda se zavázala, že Československo bude i nadále fungovat. Společně se účastnili schůze poslanců konzervativní strany a schůze poslanců Labour Party a liberální strany. Na těchto schůzích předali všem přítomným svazky ukazující, že Německo mnichovskou dohodu porušilo. Mimo to se jednalo také o tom, že by se Ečer osobně sešel s Winstonem Churchillem, k tomu ale nakonec nedošlo.³³

²⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 21–23.

²⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 24.

³⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 24–25.

³¹ MuMB, oddělení historie, inv. č. 156394, The Czech part of Silesia and the neighbouring parts of Moravia and the Munich Agreement, published by the National Silesian Union, in Brno 1938 – xerokopie dokumentu.

³² KŘEPELKA, Karel. *Dr. Bohuslav Ečer, bojovník za právo a spravedlnost*. Vyd.1. Brno: Zář, dříve Novina, 1946. Knihovna Zář, s. 25–26.

³³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 25–27.

Po návratu do Brna se na oba muže snesla vlna kritiky. Ečer musel zodpovědět, zda svou cestou nezasáhli do kompetence vlády a zda jejich cesta byla vůbec smysluplná. Byl pozván na schůzi župního předsednictva sociální demokracie, kde se musel ze své cesty do Londýna zodpovídat. Zde ho na základě zprávy z *Poledního listu* jeden ze členů osočil z „dobrodružných akcí“ a z toho, že se z něj stal Benešův agent. Ečer se proti těmto obviněním za podpory svých dvou spolustraníků ohradil a utvrdil se v tom, aby si pečlivěji vybíral své přátele.³⁴

O Ečerových cestách do Londýna někdo informoval i německé úřady. Od nacisty Branczika, člena městské rady, se dozvěděl, že pokud by bylo Brno obsazeno německými vojsky, bude mezi prvními, které Němci odstraní. Pro jistotu si Ečer zažádal na jugoslávském konzulátu v Praze o šestiměsíční vízum k cestě do Jugoslávie, a to s platností od 1. ledna 1939.³⁵

Do Londýna se Ečer před válkou vydal ještě dvakrát, jednou kvůli svému povolání, a při příležitosti celkově čtvrté návštěvy Londýna se setkal s prezidentem Edvardem Benešem. Společně hovořili o událostech v pomnichovském Československu a diskutovali o dalším politickém vývoji v Evropě. Obecně oba zastávali stejný názor, že „válka vypukne ještě letos, nejpozději na podzim, že Německo přepadne Polsko a že Rusko do této války určitě zasáhne.“³⁶

2. Ečer v exilu a Ečerův přínos pro mezinárodní právo trestní

2.1 Německá okupace a Ečerův exil v Jugoslávii

Dne 14. března 1939 úřadoval Bohuslav Ečer jako každý jiný den na brněnské radnici. Pozdě večer se telefonicky dozvěděl, že Ostravu již obsazují německá vojska. Ráno 15. března 1939 bylo Ečerovi sděleno, že během hodiny dorazí německá vojska do Brna. Proto se Ečer rozhodl, že s rodinou okamžitě opustí Brno a společně odjedou k přátelům a známým do Lelekovic. Cestou telefonoval domácí pomocníci, která mu sdělila, že jeho dům byl Němci celý prohledán. Hranice byly uzavřeny, a tak musel Ečer s rodinou v Lelekovicích zůstat. Postaral se o ně Karel Kott, skladník filiálky družstva Vzájemnost Včela, který jim zajišťoval jídlo.³⁷ Přespávali u pekaře Čížky. Celý den poslouchali rozhlas kvůli nařízením a varovným hlášením. Ve čtvrtek 16. března 1939 v rádiu slyšeli, když Ribbentrop četl vyhlášku o zřízení Protektorátu Čechy a Morava.³⁸

³⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 27–29.

³⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 29–30.

³⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 31.

³⁷ V březnu roku 1943 napsali dva denuncianti o spojení Karla Kotta s Bohuslavem Ečerem dopis protektorátnímu redaktorovi Hugovi Tuskánymu. Tento dopis ale nejprve otevřel patrně Tuskányho tajemník, který dopis ale zaslal právě Karlu Kottovi, a to s lístečkem, na kterém stálo: „Prosím, obálku spalte, Práci Čest!“ Tento dopis poslali tehdejší starosta Lelekovic František Vermouzek a obchodník František Pavlíček. Pavlíček v létě roku 1945 utekl z vazby lidového soudu v Brně a oběsil se. V době, kdy se pracovalo na reportážním pásmu Edvarda Cenka, byl Vermouzek pořád ve vazbě. – viz EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 33–36.

³⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 31–32.

Protože se nic závratného v několika dnech po okupaci nestalo, vrátil se Bohuslav Ečer 19. března do Brna. Od pondělí 20. března pracoval celý týden bez problémů, ale už 29. března po něm pátralo gestapo. Nejprve se vydalo do Ečerovy kanceláře, poté do jeho bytu a nakonec opět do jeho kanceláře. Ečerovi se podařilo každé z těchto návštěv vyhnout. Při poslední návštěvě mu zanechalo gestapo v kanceláři předvolání na třináct hodin.³⁹

Bohuslav Ečer počítal s tím, že výslech se bude týkat Společnosti pro hospodářské a kulturní styky se Sovětským svazem. Proto ještě před výslechem navštívil profesora Maxe Ryšánka, funkcionáře této organizace, který již jeden výslech absolvoval, aby se jejich výpovědi shodovaly. Ečer samotný výslech popisuje takto: „Vyslýchali mě přes dvě hodiny. Výslech vedl jakýsi Vídeňák. Už jsem se smířil s myšlenkou, že mě zatknou, ale – ku podivu – Vídeňák dovolil, abych šel domů, když se mnou rozepsali obšírný protokol. Nařídil mi však, že musím být denně pohotově k dalším výslechům. Slíbil jsem mu to.“⁴⁰

V těchto dnech obdržel Ečer od jugoslávské cestovní společnosti Putnik dopis, ve kterém stálo, že by mu dokázali zajistit propustku do Jugoslávie. Obstaral si tedy u Putniku propustky pro svou rodinu. Mimo to Ečer absolvoval další výslech u gestapa. O svém plánu vyrozuměl dva své přátele a předem se domluvil se svým bývalým advokátním koncipientem Karlem Křepelkou o komunikaci z exilu.⁴¹ Podle dokumentu StB ze dne 19. května 1947, který se týkal případu Františka Holého před lidovým soudem v Novém Jičíně, založil zřejmě Bohuslav Ečer ještě před emigrací Národní revoluční armádu (NRA)⁴², což byla organizace sdružující pod společné velení 13 lokálních odbojových skupin na Brněnsku.⁴³ Propustky do Jugoslávie vyzvedl Ečer 4. dubna a odjel se svou rodinou vlakem do Záhřebu a později do Bělehradu.⁴⁴

Ečerova rodina se nejprve ubytovala v hotelu, posléze bydlela v bytě doktorky Nikoličové, která byla původem Češka, a později v malém domě Čecha, pana Vavřince. Zde měli k dispozici jeden pokoj, Ečerovy dcery tedy musely spát na zemi. Ečer později zkontaktoval všechny, se kterými komunikoval již dříve. V dopise pro exilového prezidenta Edvarda Beneše žádal o pokyny, co má dále podniknout. Psal v něm také o dění před okupací, o prvních dnech protektorátu a o důvodech, které ho přiměly k emigraci. Dále poslal dopisy do Moskvy profesorovi Zdeňku Nejedlému a vyslanci Zdeňku Fierlingerovi, které znal již z politického dění v Brně. Prosil je o zajištění víza do Moskvy.⁴⁵

Edvard Beneš zanedlouho Ečerovi odpověděl. V dopise jej mimo jiné žádal, aby odjel do Velké Británie. Ečer tedy navštívil anglický konzulát v Bělehradě. Přestože konzulát dostal pokyn od britského ministerstva vnitra Ečerovi vízum vydat, britský konzul odmítl uznat jeho československý pas jako platný. Musel tedy jít na bývalé československé, v té době již německé

³⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 37–38.

⁴⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 38–39.

⁴¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 39–41.

⁴² ABS, fond 2M, sign. 2M 12404, zpráva vedoucího oblastní úřadovny Státní bezpečnosti v Ostravě Ministerstvu vnitra ze dne 19. května 1947.

⁴³ *Pamětní medaile Národní revoluční armády Brno*. [online]. Praha: Vojenský historický ústav Praha, ©2020 [cit. 4. 12. 2022]. Dostupné z: <https://www.vhu.cz/exhibit/pametni-medaile-narodni-revolucni-armady-brno/>

⁴⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 41–42.

⁴⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 44–47.

vyslanectví v Bělehradě, kde mu bývalý legační rada dr. Bachtík do pasu vtiskl německé razítko. To anglickému konzulovi už stačilo, a tak Ečerově rodině víza vydal. Všichni pak 5. července 1939 vyjeli přímým vlakem z Bělehradu do Paříže, odkud chtěli pokračovat do Londýna. Původně chtěli zůstat v Paříži jen krátce, ale nakonec trvalo přes tři roky, než se dostali do Velké Británie.⁴⁶

2.2 Ečerův exil ve Francii

V Paříži se Bohuslav Ečer setkal s předsedou československé kolonie v Paříži panem Vunšem, který jej přesvědčil, aby zůstal ve Francii déle a odpočinul si s celou rodinou měsíc nebo dva v severní Normandii. Během Ečerova pobytu v Normandii vyhlásila Francie 26. srpna 1939 mobilizaci a 3. září 1939 společně s Velkou Británií vyhlásila Německu válku. To pro Ečera znamenalo, že jejich víza do Velké Británie přestala platit.⁴⁷ Po několika týdnech se proto vrátil do Paříže, kde se 14. října sešel s Edvardem Benešem. Podle Ečerových poznámek z jejich rozhovoru byl Edvard Beneš velmi kritický k tehdejšímu postoji Francie, označoval zásah SSSR v Polsku za „nutnou bariéru proti Německu“ a neshodoval se se Štefanem Osuským, tehdejším slovenským politikem v exilu, a to hlavně ve věcech týkajících se exilové reprezentace, zahraniční politiky a poválečného postavení Čechů a Slováků v Československu.⁴⁸

Od prosince 1939 pracoval Bohuslav Ečer v redakci listu *Československý boj*, ve kterém si vyjednal vlastní mezinárodněprávní rubriku. V lednu 1940 tento list převzal Československý národní výbor (ČSNV), který tehdy částečně působil jako prozatímní československá vláda v emigraci.⁴⁹ Už při vzniku ČSNV, 17. listopadu 1939, se Ečer zúčastnil porady zástupců československé emigrace. Tuto poradu vedl Štefan Osuský a zabývala se právě problémem exilové vlády. Ečer hovořil o potřebě sjednocení československé emigrace, o poválečném vztahu Čechů a Slováků a o pražském centralismu, který ostře zkritizoval.⁵⁰ ČSNV ale Ečera přeložil do zahraniční správy, kde byl pověřen organizací oddělení pro přípravu mírové konference. Ač se taková úvaha může z dnešního pohledu zdát jako nesmyslná, nikdo tehdy nepočítal s tím, že válka skončí až v roce 1945. Bohuslav Ečer nechal uvnitř ČSNV zřídit mezinárodněprávní oddělení, kterému zadal úkol:

- „1. Sbírat materiál o tom, co se stalo s našimi velvyslanectvími a konzuláty po 15. březnu 1939,
2. Připravit materiál pro cizí vlády o ilegality Mnichova a 15. března 1939,
3. Informovat tisk a rozhlas o Mnichově a 15. březnu a o jejich důsledcích mezinárodněprávních,

⁴⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 47–51.

⁴⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 52–53.

⁴⁸ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 41–42.

⁴⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 54–55.

⁵⁰ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 42–44.

4. Připravit materiál pro mírovou konferenci z hlediska potrestání válečných zločinců, reparací, úpravy hranic, finančního zabezpečení hospodářství, otázky německého obyvatelstva atd.⁵¹

Bohuslav Ečer pracoval v mezinárodním oddělení s doktorem Vladimírem Vochočem, tehdejším konzulem v Marseille, který byl přeložen do Paříže.⁵² Ačkoliv jejich pracovní zázemí bylo provizorní, podařilo se Ečerovi vypracovat elaborát o okupaci Československa a zřízení protektorátu Čechy a Morava z pohledu mezinárodního práva.⁵³

Paříží poprvé otrásly letecké útoky Němců až 3. června 1940. Ečer kritizoval, jak Pařížané vůbec nevnímali nebezpečí a že se vůbec na něco takového nepřípravili. Ečerovi se podařilo odjet z Paříže v noci z 10. na 11. června s několika posledními pařížskými Čechy. Přes tři měsíce se pohyboval po Francii mezi městy jako např. Nantes, Bordeaux, Bayonne, Lurdy, Toulouse nebo Vichy. Nakonec doputoval 23. září do Marseille.⁵⁴

V Marseille se původně nechtěl dlouho zdržovat a chtěl odjet do Spojených států amerických (USA). Přestože se Ečerovi nakonec podařilo získat pro celou rodinu americká návštěvní víza, rozhodl se v Marseille ještě na čas zůstat. Koncem října 1940 zde nastoupil na československý konzulát, který ještě stále fungoval a pomáhal československým uprchlíkům, především se snažil uspořádaně evakuovat Čechoslováky z Francie.⁵⁵ Od listopadu 1940 působil také jako člen poradního sboru ústředí sociální péče, francouzsky Centre d'Aide Tchecoslovaque, které se staralo o Čechoslováky i po tom, co francouzské úřady zakázaly činnost konzulátu v Marseille.⁵⁶ Ečer se dále snažil dostat do USA.

V den německého útoku na Sovětský svaz, 22. června 1941, se Ečer rozhodl přesunout z Marseille do Nice.⁵⁷ Zde se především účastnil přednášek Ústavu pro studium mezinárodního práva, na kterém mu byl v srpnu 1942 udělen diplom z oboru mezinárodního práva a jiných mezinárodních věd.⁵⁸ V tomto období Italové volali po připojení Nice pod fašistickou Itálii, a tak Ečer nechtěl odjezd z Francie již odkládat. Nakonec dal přednost Anglii před USA. Odůvodnil to takto: „V Anglii se široce rozvinula práce naší vlády a všech našich úřadů. Už není nejistý září 1940, kdy nás trápily obavy, že se Němci vylodí v Anglii. Celý německý válečný stroj měl v časném podzimu 1942 příliš mnoho práce s východní frontou, která vysávala jeho síly. V té době už všechno jelo přesně podle jízdního řádu. Pojedeme tedy do

⁵¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 55–56.

⁵² ABS, fond S, sign. S-94-7, zápis o výpovědi s dr. Vladimírem Vochočem ze dne 18. 10. 1951.

⁵³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 52–53.

⁵⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 64–99.

⁵⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 103–106.

⁵⁶ ABS, fond S, sign. S-94-8, zpráva dr. Brzaka o vojenské činnosti Centre d'Aide Tchecoslovaque v období od 15. září 1940 do 30. prosince 1942 ze dne 31. ledna 1945.

⁵⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 108.

⁵⁸ TRENČANSKÁ, Nad'a. Gen. JUDr. Bohuslav Ečer. [online]. [cit. 2022-12-26]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/12304-gen-JUDr-Bohuslav-Ecer>

Anglie.⁵⁹ Ečerovi a jeho rodině byla vystavena anglická víza, a tak odjeli přes Madrid do Lisabonu. Odtud 6. října 1942 odletěli do Bristolu v Anglii.⁶⁰

2.3 Ečer v Anglii a Ečerův přínos pro mezinárodní právo trestní

Po příjezdu do Anglie se Bohuslav Ečer setkal s exilovým prezidentem Edvardem Benešem, který mu nabídl vstup do politiky. Ečer se ale již v politice angažovat nechtěl, a tak ho požádal, aby se mohl dále věnovat problematice potrestání válečných zločinců. Beneš mu vyhověl. Ečer působil nejprve krátkodobě na ministerstvu zahraničních věcí, ale poté se stal spolupracovníkem tehdejšího exilového ministra spravedlnosti Jaroslava Stránského.⁶¹

2.3.1 Svatojakubská a Moskevská deklarace, charkovský proces

Bohuslav Ečer ve svých publikacích zdůrazňoval tzv. Svatojakubskou deklaraci a tzv. Moskevskou deklaraci jako dokumenty, které dopomohly pozdějšímu vzniku Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku. Svatojakubská deklarace byla výsledkem jednání devíti zemí (včetně Československa), které se konalo 13. ledna 1942 v Londýně. Tato deklarace prohlašovala, že „mezi válečné cíle jsou rozhodnuti zařadit potrestání těch, kteří jsou vinní válečnými zločiny, kteří jsou za ně odpovědni, ať je sami nařídili nebo spáchali, nebo jakýmkoliv způsobem se na nich účastnili.“ Podle Ečera byla tato deklarace „první jasnější a soustavnější prohlášení o tom, jakým způsobem hodlají Spojenci potrestat válečné zločince.“ Akcentoval také, že „váleční zločinci budou souzeni, to znamená – budou žalováni a souzeni před soudem.“ Tzv. Moskevskou deklaraci vyhlásili Velká Británie, SSSR a USA 1. listopadu 1943. Ta prohlašovala, že „Němečtí důstojníci a vojáci a členové nacistické strany, kteří byli odpovědni, nebo se účastnili svým souhlasem na zvěrstvech, masakrech a exekucích, budou posíláni zpět do zemí, v nichž jejich odporné činy byly spáchány, za tím účelem, aby byli souzeni a potrestáni podle zákonů těchto osvobozených zemí a svobodných vlád, které v nich budou zřízeny.“⁶²

Ve dnech 15.–18. prosince 1943 proběhl v Charkově před sovětským vojenským tribunálem první soudní proces s nacisty, kteří byli obžalováni z válečných zločinů. Obžalovanými byli tři nacisté a jeden sovětský kolaborant, kteří měli nést odpovědnost za vyvraždění 30 000 obyvatel Charkova a jeho okolí.⁶³ Čtvrtý den procesu vynesl soud rozsudek a odsouzení byli ihned po procesu oběšeni.⁶⁴ Bohuslav Ečer sepsal na toto téma v roce 1944 krátké pojednání s názvem *The Lessons of the Kharkov Trial (Poučení z charkovského procesu)*, v němž se zabývá nejen samotným průběhem procesu, ale také jeho napojením na mezinárodní právo, rozkazem nadřízeného jako obhajobou u soudu nebo trestní odpovědností Adolfa Hitlera a jiných hlav

⁵⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 117.

⁶⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 118–123.

⁶¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 146; dále viz též TRENČANSKÁ, Naďa. Gen. JUDr. Bohuslav Ečer. [online]. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/12304-gen-JUDr-Bohuslav-Ecer>

⁶² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 146–150.

⁶³ EČER, Bohuslav. *The Lessons of the Kharkov Trial*. Londýn: Russia Today, 1944, s. 1–6.

⁶⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 155.

států. Dále pak označil za nutné zřízení mezinárodního tribunálu, který by odsoudil hlavní válečné zločince, a tak vytvořil právní i morální základ pro nové společenství národů. Ečer tedy vyvodil z charkovského procesu několik „pouček“:

1. Německé zločiny v Sovětském svazu a jiných zemích nejsou izolované činy jednotlivců.
2. Spravedlnost tentokrát neselže, jako selhala po první světové válce.
3. Moskevská deklarace položila právní základy pro potrestání válečných zločinů.
4. Němečtí zločinci byli odsouzeni v charkovském procesu navzdory jejich obhajoby na základě rozkazu nadřízeného, v souladu se sovětským trestním právem, v souladu s trestním právem téměř všech zemí Spojených národů, s německými vojenskými zákony a v souladu s názory téměř všech expertů na mezinárodní právo.⁶⁵

Ečerovo pojednání končí těmito slovy: „Pořád mluvíme o obnově. Můžeme opravit zničené továrny. Můžeme znovu vybudovat vybombardované domy. Můžeme postavit desítky tisíc letadel pro poválečné civilní letectví. Můžeme vyrobit stroje, vybudovat elektrárny, vlakové tratě. Musíme ale dát alespoň nějakou prioritu obnově – nebo novému základu – práva, které bylo zdevastováno a zničeno. Jinak naše materiální obnova bude k ničemu. Jinak by byla všechna technická zařízení dvacátého století dána do služeb zla, destrukce a smrti.“⁶⁶

2.3.2 Ečer v London International Assembly

Čtyři dny po příjezdu do Anglie předložil Bohuslav Ečer v London International Assembly (LIA)⁶⁷ memorandum o potrestání válečných zločinců, ve kterém zdůraznil, že trestní odpovědnost Adolfa Hitlera, vlády Třetí říše a jejich spoluviníků „jest nade vší pochybnost.“ Dále Ečer v březnu 1943 přednesl ve zvláštní komisi LIA pro problémy válečných zločinů referát „Rozkaz nadřízeného a němečtí váleční zločinci“, ve kterém mimo neobyčejný rozsah, ve kterém byly zločiny páčány, označil NSDAP, SS, SA a gestapo za zločinecké organizace. Dále v tomto referátu přednesl návrh, aby se komise usnesla, že „obhajoba zločinců poukazem na rozkaz nadřízených nemůže být uznána.“ V dubnu 1943 předložil ve stejné komisi referát „Trestní odpovědnost hlav států Osy“, v němž navrhl, aby komise přijala usnesení, že „Hlavy států Osy, které trpěly nebo nařídily páčání zločinů, válečných nebo sprostých, na území nebo na příslušnicích spojeneckých národů, jsou za to trestně odpovědný; buďtež souzeny a trestány soudem, nikoliv politickým sborem.“ Oba tyto návrhy byly komisí přijaty.⁶⁸

⁶⁵ EČER, Bohuslav. *The Lessons of the Kharkov Trial*. Londýn: Russia Today, 1944, s. 7–11.

⁶⁶ EČER, Bohuslav. *The Lessons of the Kharkov Trial*. Londýn: Russia Today, 1944, s. 16.

⁶⁷ London International Assembly (LIA) bylo neoficiální sdružení právníků založené na podzim 1941. V rámci této organizace byla zřízena zvláštní komise pro problémy válečných zločinů – viz EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 13.

⁶⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 150–152.

Potom předložil Ečer společně s JUDr. Václavem Benešem a anglickým právníkem W. Lateyem v říjnu 1943 této komisi referát „Zločiny Osy“. V rámci tohoto tématu rozšířili význam pojmu „válečný zločin“ takto:

„a) zločiny, spáchané přípravou a rozpoutáním druhé světové války;

b) zločiny spáchané porušením ‚zvyků a zákonů válečných‘;

c) všechny sprosté zločiny, spáchané za druhé světové války nebo po ní v souvislosti s ní za účelem ovládnutí světa zotročením a v určitých případech vyhubením cizích národů a ras.“⁶⁹

Ečer poté předložil komisi v listopadu 1943 další zprávu, ve které rozebíral Ženevský protokol a Briandův-Kelloggův pakt. Ve této zprávě doporučil tyto závěry:

„1. Útočná válka je zločin.

2. Nejenom útočný stát jako takový, ale také jeho vládcí, rádci a vojenští vůdcové jsou osobně odpovědní za obrovský řetězec zločinů.

3. Trest jest podle všech zákonů postižených zemí smrt.“⁷⁰

2.3.3 Ečerova práce v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů

O vytvoření Komise spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů (KSN) se zasadily Velká Británie s USA již 7. října 1942. První schůze této komise se však konala až 20. října 1943 a zúčastnili se jí zástupci 17 spojeneckých zemí, včetně Československa, které zastupoval Bohuslav Ečer. KSN sídlila v Londýně a měla se podle stanoviska Velké Británie a USA věnovat dvou primárním cílům:

„1. Měla by vyšetřit a zdokumentovat důkazy o válečných zločinech, identifikovat pokud možno odpovědné osoby.

2. Měla by příslušným vládám hlásit případy, u nichž se zdá, že lze očekávat získání odpovídajících důkazů.“⁷¹

⁶⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 152.

⁷⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 152.

⁷¹ UNA, Fond United Nations War Crimes Commission (UNWCC) (1943–1949), Sub-fond Records created by the Commission, the Committees, the Research Office and the Far Eastern and Pacific Sub-Commission, Series Summary Minutes of Meetings, Folder UNWCC – Indexes (with supplements) to Minutes and Documents – Meetings 01-38, Reference number S-1804-0001-0001-00001, Constitution of the United Nations War Crimes Commission (Minutes of a Meeting at the Foreign Office on October 20th, 1943)

Pro zastupování Československa u KSN byl vytvořen Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců.⁷² Sídlil do konce války v Londýně, poté se přesunul na adresu ministerstva spravedlnosti.⁷³

24. září 1943 byl do funkce československého delegáta v KSN jmenován právě Bohuslav Ečer. V rámci tohoto úřadu měl za úkol:

„1. Zastupovat československou vládu v KSN a v podvýborech buď osobně, nebo v zastoupení.

2. Podávat návrhy obecného mezinárodněprávního významu v souladu s československým stanoviskem a s československými zájmy.

3. Předkládat KSN žaloby proti jednotlivým válečným zločincům a skupinám jménem československé vlády a žádosti o zapsání na listinu válečných zločinců.

4. Od jara 1945 zastupoval Československo při mezinárodním jednání o stíhání, vydávání a souzení válečných zločinců.“⁷⁴

Bohuslav Ečer se stal velmi respektovaným a vlivným členem KSN.⁷⁵ V KSN byl ale často ve sporu s ostatními členy. V KSN také 27. dubna 1944 předložil návrh, aby byla agresivní válka prohlášena za zločin. Dále navrhl zvláštní část válečných zločinů, a to zločiny proti lidskosti. Právní výbor KSN předal v květnu Ečerův návrh k posouzení profesoru Liverpoolské univerzity Arnoldu MacNairovi, který se však proti tomuto návrhu postavil. Na schůzi právního výboru KSN dne 18. září 1944, které se zúčastnil i MacNair, se k návrhu vyjádřili všichni delegáti. Ečer závěr schůze popsal takto: „Hájil jsem své stanovisko, jak nejlépe jsem uměl, ale marně. Byl jsem přehlasován. Při hlasování dalo shromáždění za pravdu MacNairovi a zůstal jsem úplně sám.“⁷⁶ Bohuslav Ečer se tedy rozhodl 27. září 1944 předložit v KSN vlastní menšinovou zprávu.⁷⁷

Svou menšinovou zprávu přednesl znovu na 35. schůzi KSN 10. října 1944. K ní připojil další stanoviska. Například prohlásil: „Pokud přijmeme základní názor, že příprava a zahájení současné totální války jsou zločiny, protože celá politika, která je základem současné války, je zločinná, lépe pochopíme takové zločiny, jako je vyhlazování cizích ras, a budeme schopni tyto zločiny postavit do správného světla. To znamená, že je budeme moci posuzovat podle jejich

⁷² Archiv MUNI, fond A1 Rektorat, osobní spis, K. 36/806, Bohuslav Ečer, Osobní služební výkaz gen. just. sl. JUDr. Bohuslava Ečera.

⁷³ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 73.

⁷⁴ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 73.

⁷⁵ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 73.

⁷⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 161–163.

⁷⁷ UNA, Fond United Nations War Crimes Commission (UNWCC) (1943–1949), Sub-fond Records created by the Commission, the Committees, the Research Office and the Far Eastern and Pacific Sub-Commission, Series Documents, Reports and Related Material, Folder UNWCC – Notes on listings of documents and cases: C (C001-C267), Reference number 15840-00002, C.56 – Minority report presented by Dr. B. Ečer, on the question whether the preparation and launching of the present war should be considered as crimes being within the scope of the United Nations War Crimes Commission.

skutečné podstaty, tj. ne jako pouhé ‚porušení zákonů a válečných zvyklostí‘, ale jako nástroje obecné zločinné politiky a jako součást zločinné války.“ To ukázal na příkladu invaze do Nizozemska. Řekl, že pokud by tato invaze nebyla zločinem, poté by spoušť zanechaná Němci v Nizozemsku byla v zásadě „legitimní opatření podle mezinárodního práva“. Dále se nechal slyšet, že pokud by invaze do Nizozemska byla legální, tak by mohlo být obžalováno jen vrchní velení Wehrmachtu, nebo jen německý velitel v Nizozemsku. Ečer pokračoval: „Bylo by to spravedlivé? Nemyslím si. Nemůžeme dovolit Němcům zneužívat mezinárodní právo. Dle mého názoru musíme odmítnout obhajobu němců na základě vojenské nezbytnosti, neboť nebyli nuceni vpadnout do Nizozemska. (...) Invaze byla zločin; a proto útočník nemůže, dle obecných principů práva, nabýt jakéhokoliv práva na základě svého zločinu. Lupič, který uvízl v domě, jej nemůže zapálit a pak se odvolávat na nezbytnost.“ Svůj projev zakončil takto: „Nevede mne žádná osobní ctižádost na to, aby byly mé návrhy přijaty, ale jako člen této komise mám ctižádost, aby komise byla v očích veřejného mínění vůdcem ve věcech spravedlnosti, pokud jde o zločiny Osy.“⁷⁸

K Ečerově projevu se jako první vyjádřil Lord Wright, zástupce Austrálie a člen anglické Sněmovny lordů a anglického nejvyššího soudu, který byl velmi významným anglickým právníkem. Ten se za Ečerovu menšinovou zprávu postavil a přednesl, že absence zákona v mezinárodním právu nemůže být překážkou v potrestání válečných zločinců. Odvolal se přitom na anglické právo, které je založeno na zvycích a ve kterém neexistuje specifický zákon, který označuje vraždu za zločin. Lord Wright prohlásil: „Množství odborných názorů poučených autorů mezinárodního práva, které Ečer citoval, je uspokojivým důkazem všeobecné shody autoritativního názoru na zásadu, že zahájení války, jako je ta současná, je zločinem; to odpovídá tomu, co vyžaduje morální smysl pro lidskost. Tímto je stanoven nejpodstatnější zdroj mezinárodního práva.“ Dále lord Wright vyzdvihl význam mezinárodních dohod a úmluv, a to jmenovitě význam úmluvy Společnosti národů, Ženevského protokolu a Briandova-Kelloggova paktu. Ty podle něho znázorňují obecnou shodu civilizovaného světa. Nakonec Lord Wright zdůraznil: „Není třeba výslovného zákona, ledaže by mezinárodní právo nemělo zuby. Jediné, co je potřeba, je vhodný tribunál, schopný vykonat spravedlnost, když se před ním prokážou fakta. Jakýkoliv jiný závěr by otrásl morálním smyslem lidstva.“⁷⁹

Během této schůze se několik členů komise přidalo na Ečerovu stranu. Diskuze pokračovala o týden později na další schůzi, při níž se další členové komise kladně vyjádřili k Ečerovu návrhu. Na konci schůze bylo dohodnuto, že se členové komise poradí se svými vládami na dalším postupu.⁸⁰ K návrhu se kladně vyjádřily vlády Československa, Jugoslávie a Nového Zélandu a později i australská vláda. Sovětský svaz, který sice neměl v KSN svého zástupce,

⁷⁸ UNA, Fond United Nations War Crimes Commission (UNWCC) (1943–1949), Sub-fond Records created by the Commission, the Committees, the Research Office and the Far Eastern and Pacific Sub-Commission, Series Summary Minutes of Meetings, Folder UNWCC – Indexes (with supplements) to Minutes and Documents – Meetings 01-38, Reference number S-1804-0001-0001-00004, Minutes of the Thirty-fifth Meeting held on 10th October 1944.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

se k návrhu také vyjádřil kladně. Přestože většina vlád se k Ečerově návrhu nevyjádřila, 8. srpna 1945 byla agresivní válka v chartě Mezinárodního vojenského tribunálu prohlášena za zločin.⁸¹

Bohuslav Ečer také v komisi předložil návrh, aby Adolf Hitler a členové jeho vlády nesli trestní a osobní odpovědnost. Tento návrh komise schválila a 22. listopadu 1944 byli zapsáni na listinu válečných zločinců všichni členové německé vlády, a to včetně Adolfa Hitlera. Dále se mu podařilo prosadit, že členství v SA, SS a gestapu bylo později v chartě Mezinárodního vojenského tribunálu z 8. srpna 1945 prohlášeno za zločin.⁸² Bohuslav Ečer se díky všem těmto tehdy přelomovým návrhům zapsal do dějin mezinárodního práva trestního.⁸³

2.3.4 Londýnská dohoda a charta Mezinárodního vojenského tribunálu

V Londýně začala 25. června 1945 konference čtyř mocností, na které jednaly USA, SSSR, Velká Británie a Francie o vzniku Mezinárodního vojenského tribunálu k odsouzení hlavních válečných zločinců. Na základě této konference byla 8. srpna 1945 vyhlášena Londýnská dohoda a charta Mezinárodního vojenského tribunálu. Londýnská dohoda se opírala o Moskevskou deklaraci ze dne 1. listopadu 1943 a bylo v ní uvedeno, že právě čtyři velmoci v zájmu Spojených národů uzavřou smlouvu, na jejímž základě bude zřízen Mezinárodní vojenský tribunál (IMT). Československo přistoupilo k dohodě 26. září 1945. K Londýnské dohodě byla připojena tzv. charta Mezinárodního vojenského tribunálu.⁸⁴ V článku 6 této charty byly konečně oficiálně uvedeny zločiny, které bude IMT soudit. Byly to jmenovitě zločiny proti míru, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti. Osoby, jež se jakkoliv účastnily na plánu nebo spiknutí za účelem spáchání kteréhokoliv z těchto zločinů, nesly podle této charty za takové činy odpovědnost.⁸⁵ To, že návrhy československé delegace v KSN byly v chartě uskutečněny v plném rozsahu, považoval Bohuslav Ečer za velký úspěch pro československou právní vědu.⁸⁶

2.3.5 Ečer v Buchenwaldu

Bohuslav Ečer se 26. dubna 1945 vydal společně s dalšími členy KSN do osvobozeného koncentračního tábora Buchenwald. Zde se setkal se skupinou Brňanů, kteří byli do Buchenwaldu za války deportováni. Mnozí z nich byli jeho známí, jako např. Rudolf Spazier, předválečný starosta Brna. Ečer své pocity popsal takto: „Hrdla se při shledání sevřela, do očí vskočily slzy, ústa se pokoušela o úsměv, ale rty se zkrivily dojetím a naznačily cosi mezi úsměvem a pláčem... Hlas se zajíkal, slova se lámala, bývalí dobří řečníci koktali vzrušením a radostí...“ Hned další den se komise vrátila do Londýna. Ečer dostal příležitost v britském rozhlase popsat své dojmy z Buchenwaldu. Mimo to přečetl jména Čechoslováků,

⁸¹ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946, s. 44–46.

⁸² EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946, s. 49–51.

⁸³ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 74.

⁸⁴ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 78.

⁸⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 18–19.

⁸⁶ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 78.

kteří Buchenwald přežili. Dal si pozor, aby přečetl jen jména těch, kteří pocházeli z již osvobozené části Československa, protože měl např. strach o příbuzné přeživších z Prahy, které by mohl vystavit nebezpečí.⁸⁷

3. Ečerův lov válečných zločinců

KSN se na schůzi konané 2. května jednomyslně dohodla nabídnout generálu Dwightovi Eisenhowerovi, který právě pozval KSN do Buchenwaldu, pomoc při stíhání válečných zločinců. Ten nabídku komise přijal a 8. května ji požádal, aby vytvořila a vyslala národní vyšetřovací komise. Československou národní vyšetřovací komisi tvořili JUDr. Velen Fanderlík, za ministerstvo národní obrany JUDr. Arnošt Hochwald a JUDr. Pavel Schwarz a vedl ji Bohuslav Ečer. Generál Eisenhower vyžadoval, aby měli všichni lidé v jeho stanu vojenskou uniformu, a tak ji musel obléct i Ečer. Tomu byla prozatímně udělena hodnost „chief officer“, tedy velící důstojník.⁸⁸

Od konce května 1945 pracoval Bohuslav Ečer u 12. americké skupiny jako velitel československé vyšetřovací komise ve Wiesbadenu. Na začátku července 1945 se dozvěděl, že ve spojeneckém internačním táboře v Mondorffu, krycím jménem „Ashcan“, se nachází 52 německých válečných zločinců. Hlavním zájmem československé vyšetřovací komise bylo nashromáždit důkazy ke zločinnosti Mnichovské dohody, která byla podle Ečera „prvním hlavním mezinárodním zločinem Německa“. K výsledku žádal československý vyšetřovací tým nejdříve Joachima von Ribbentropa a Wilhelma Keitela, kteří byli podle Československa za Mnichovskou dohodu spoluodpovědní. Také požadoval povolení k výsledku Hermana Göringa, Kurta Daluega a Hanse Lammerse.⁸⁹ Dalším velmi důležitým úkolem Ečerova týmu bylo vypátrat válečné zločince, kteří měli být souzeni v Československu. Pro Československo bylo nejdůležitější získat představitele protektorátní správy a slovenské vlády, přičemž nejvýznamnějším z nich byl Karl Hermann Frank.⁹⁰

3.1 Případ Karla Hermanna Franka

Karl Hermann Frank působil v protektorátu jako velitel policie a státní tajemník Úřadu říšského protektora. Po atentátu na Reinharda Heydricha v roce 1942 byl zodpovědný za vyhlazení Lidic a Ležáků. V roce 1943 byl dokonce jmenován německým státním ministrem pro protektorát. To z něj udělalo de facto nejmocnějšího muže v protektorátu.⁹¹

K výsledku K. H. Franka se Ečer poprvé dostal 28. května 1945 ve Wiesbadenu,⁹² a to díky náčelníkovi amerického úřadu pro válečné zločiny plukovníku Mickelwaitovi, který také

⁸⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 168–171.

⁸⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 172–174.

⁸⁹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 28.

⁹⁰ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 78.

⁹¹ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 102–103.

⁹² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 184.

dopomohl tomu, aby byl později K. H. Frank vydán do Československa.⁹³ Přítomen byl jako zapisovatel JUDr. Velen Fanderlík a na celý výslech dohlížel americký plukovník J. C. Breckinridge. Frank se nejprve zeptal, zda je politickým zajatcem americké armády. Na to mu Ečer odpověděl takto: „Ne! Jste obviněn ze sprostých zločinů. Byl jste na návrh československé vlády dán na listinu válečných zločinců. Stalo se tak zejména za Lidice. Budete vydán k potrestání československým soudům. Ty vás budou soudit!“ Do tohoto momentu Frank věřil, že bude jako Napoleon dožít svůj život na nějakém vzdáleném ostrově. Frank se poté ptal, zda je už prezident Beneš v Praze. Byl překvapen, když slyšel, že už je tomu tak dlouho. Výslech se dále zabýval obecnými skutečnostmi, protože Ečer ještě neměl seznam všech zločinů a obvinění, se kterými by mohl Franka konfrontovat. Prozatím tedy Ečer Franka vyslýchal na základě stenografických záznamů Frankových projevů v rozhlase, vyhlášek o studentstvu a vyhlášek o stanném právu.⁹⁴

Výslech pokračoval o den později. Frank si ale nejprve Američanům stěžoval, že ho přechází výslech rozrušil. To už ale Ečer i Američané dávno věděli, protože ve všech celách byl umístěn odposlech. Frank se svěřil zajatému německému generálovi Franzi von Eppovi, že ho Češi dopadli a že se plánuje oběsit. Ečer tedy žádal, aby byl Frank strážěn ještě bedlivěji a aby byl co nejdříve vydán do Československa. Při samotném výslechu se Frank nedokázal soustředit na otázky, které mu Ečer kladl. V jednu chvíli se Frank zeptal, jak je na tom jeho rodina. Ečer na to zareagoval takto: „Jste čtrnáct dnů od rodiny a už se ptáte, co se s ní stalo? Už si naříkáte svůj osud? To jste nevěděl, že české matky a čeští otcové měli také své rodiny, když jste je dal vraždit? Tehdy jste neměl s nimi žádné slitování?“ Frank se k tomuto nedokázal vyjádřit. Potom Ečer Frankovi oznámil, že Konrad Henlein spáchal sebevraždu. Frank na to, hroutě se, zamumlal: „Pěkné štěstí...“ Po skončení výslechu Ečer znovu upozornil americké vojáky, aby dávali na Franka co největší pozor. Franka proto umístili do „separace“ – ocelové klece, před kterou hlídal voják s puškou. Výslech pokračoval další dva dny. Ke konci už Frank tvrdil, že nedokáže pokračovat ve výslechu, že v noci mrzne a že má bolesti. Nato mu americký voják donesl limonádu a několik cigaret a Frank pokračoval ve výpovědi.⁹⁵

V pátek 1. června 1945 Ečerův tým usilovně pracoval na podrobné zprávě československým institucím. Okolnosti nakonec donutily Ečera, aby do Prahy doručil dopisy osobně, a tak 3. června, po 6 letech v exilu, přijel do osvobozeného Československa. Nejprve přenocoval v Plzni a o den později dorazil do Prahy. Zde se na Hradě setkal s prezidentem Benešem. Beneš vyjádřil spokojenost s dosavadní prací v KSN a Německu a Ečerovi oznámil,⁹⁶ že mu byla

⁹³ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 82, Ečerův dopis ministerstvu zahraničních věcí z 10. listopadu 1945; dále viz též NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 13, Ečerův dopis ministerstvu zahraničních věcí ve věci návrhu na udělení čs. vyznamenání americkým důstojníkům z 31. ledna 1946.

⁹⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 184–188; dále viz též HÁJEK, Jiří. Čs. vláda požádala o vydání K. H. Franka. *Rudé právo: Ústřední orgán Komunistické strany Československa*. Praha: Komunistická strana Československa, 7.6.1945(27), s. 1–2. ISSN 0032-6569.

⁹⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 188–191.

⁹⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 191–199.

s platností od 1. června propůjčena hodnost plukovníka justiční služby⁹⁷. V Praze se Ečer setkal i s předsedou vlády Zdeňkem Fierlingerem. Také krátce promluvil v rozhlase a vylíčil novinářům svůj hon na K. H. Franka.⁹⁸

Do Wiesbadenu se Ečer vrátil až 9. června 1945. Chtěl zde pokračovat ve výslechu K. H. Franka, ale zjistil, že Frank se úplně zhroutil. Byl totiž přemístěn do cely s německým generálem Seppem Dietrichem, který Franka k sebevraždě pořádně podněcoval a „radil“ mu, který způsob by byl nejlepší. Kvůli tomuto Ečer dovolil Frankovi, aby napsal dopis své manželce. Později se Frankův psychický stav zlepšil a ochotně svolil k dalšímu vyslýchání, které probíhalo do 12. června 1945.⁹⁹

Ečer obdržel 24. června 1945 dva telegramy od ministra spravedlnosti Jaroslava Stránského s urgencí, aby jednal o vydání K. H. Franka a aby okamžitě přiletěl do Londýna, kde 25. června začalo jednání čtyř mocností o vzniku IMT (viz výše). O vydání K. H. Franka do Československa bylo rozhodnuto také v Londýně, kdy dohodu o jeho vydání podepsal 16. července 1945 za USA Robert J. Jackson, pozdější hlavní žalobce u IMT, a za Československo Bohuslav Ečer. V té byl dohodnut kompromis, že provedení rozsudku československého soudu bude odloženo, pokud by měl být později souzen také v Norimberku. 31. července 1945 přišel do Wiesbadenu definitivní rozkaz od velitelství americké armády ve Frankfurtu, aby byl Frank vydán československým úřadům.¹⁰⁰

Samotný přesun K. H. Franka do Československa proběhl 7. srpna 1945. Frank byl na letiště dopraven v 8:45 ráno. Reportér Edvard Cenek popsal tento okamžik takto: „Snad Franka ještě utěšovala jiskérka naděje, že odletí někam na liduprázdný ostrov, kde dostane světlovlasou Brunhildu, aby mu vařila až do poklidné smrti sešlostí věkem. Nevěděl, jaký je cíl cesty. Když viděl na letišti dr. Ečera, uvědomil si, že je zle, že se poletí do Prahy. (...) Pak nepotřeboval mnoho uvažovat, co ho tam čeká.“ Let do Prahy trval kratší dobu, než se předpokládalo. Letadlo přistálo na ruzyňském letišti, kde si Franka formálně převzal policejní komisař dr. Pravda, z letiště v Ruzyni pak byl převezen do pankrácké věznice. 22. března 1946 stanul K. H. Frank před mimořádným lidovým soudem v Praze.¹⁰¹ Ečer už v prosinci 1945 ujistil ministra spravedlnosti Prokopa Drtinu, že Frank nebude souzen před IMT a že nebude figurovat ani jako svědek.¹⁰² Dne 21. května 1946 si Frank vyslechl od předsedy soudu JUDr. Vladimíra Kozáka rozsudek smrti a den poté byl na dvoře pankrácké věznice oběšen.¹⁰³ Bohuslav Ečer se také

⁹⁷ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 82, Ečerův dopis ministru národní obrany gen. Ludvíku Svobodovi ze 14. prosince 1945.

⁹⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 200–201.

⁹⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 203–205.

¹⁰⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 208–209, 213, 229.

¹⁰¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 224–228, 235.

¹⁰² NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 82, Ečerův dopis ministru spravedlnosti Prokopu Drtinovi z 20. prosince 1945.

¹⁰³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 236–237.

podílel na dopadení dalších válečných zločinců, kteří byli později souzeni v Československu. Mezi ty patřili Jozef Tiso, Vojtech Tuka, Heinrich Jöckel a další.¹⁰⁴

5.2 Výslech Joachima von Ribbentropa

Bohuslav Ečer vyslychal poprvé Joachima von Ribbentropa 22. července 1945. Ribbentrop byl zaražen, když mu oznámil, že ho vyslychá jako válečného zločince, a ptal se, kým byl za válečného zločince označen. Ečer mu vysvětlil, že ho za válečného zločince prohlásila již v roce 1944 KSN, a to na návrh československé vlády. Také mu sdělil, že bude souzen před mezinárodním soudem, přestože si tím tehdy ještě nemohl být úplně jistý, zda se tak doopravdy stane.¹⁰⁵

Ečer se zprvu ptal na všeobecné otázky. Ptal se např. na jeho povolání. Ten odpověděl, že je říšským ministrem zahraničních věcí. Ečer mu oznámil, že tím byl do 8. května 1945 a zeptal se i na předchozí povolání. Ribbentrop odpověděl, že působil jako velvyslanec v Londýně. Také neochotně sdělil, že předtím byl „exportér a importér“ vína.¹⁰⁶ Ečer pokračoval ve výslechu takto: „Sehrál jste velkou úlohu v historii svého národa. Výsledek své role snad již znáte: bezpodmínečná kapitulace a desítky úplně rozbořených měst. Tam jste to dopracoval se svými spoluviníky. Hrál jste však také velikou úlohu v mezinárodní politice a zasáhl jste hluboko do osudů evropských národů. Poslední akt této role dohrajete před mezinárodním soudem. To bude závěr vaší kariéry a pak zmizíte v propadlišti dějin. Vaše jméno ovšem zůstane v dějinách zapsáno, ale ve špatném slova smyslu. Můžete ještě aspoň zčásti napravit svoji vinu a prokázat poslední službu svému národu, když nám pomůžete v německém národě zabít nacismus.“ Ribbentrop prý očividně nechápal, jak si po něm mohl dovolit vůbec něco takového vyžadovat. Ečer se mu snažil vysvětlit, že právě jen zavržením nacistické ideologie se Němci mohou znovu stát slušným evropským národem. Ribbentrop odpověděl, že ani neví, jakým způsobem by to mohl udělat. Ečer mu na to řekl, že tomu může dopomoci tím, když bude při výslechu a před tribunálem mluvit pravdu. Na to Ribbentrop souhlasně odpověděl: „Jawohl,“ ale podle Ečera lhal od počátku do konce.¹⁰⁷

Poté jej Ečer konfrontoval s výpovědí Hermanna Göringa, který tvrdil, že to byl Ribbentrop, kdo hájil válku, že on byl pro mír. To se snažil doložit knihou *The Failure of a Mission (Nezdar jednoho poslání)*, jejímž autorem byl bývalý britský velvyslanec v Berlíně, sir Neville Henderson. Pro Ribbentropa to byla podle Ečera rána, kterou neočekával. Řekl, že se ho na to v poledne zeptá. Ečerův tým byl při této příležitosti svědkem hádky mezi Ribbentropem a Göringem. Po Ečerově návratu Ribbentrop dychtivě prosil, aby Göring mohl podat vysvětlení ke své dřívější výpovědi. Ribbentrop to odůvodnil takto: „Dohodli jsme se u oběda, že jsme

¹⁰⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 205, 240.

¹⁰⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 29.

¹⁰⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 210–211.

¹⁰⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 29–30.

byli oba pro mír... A on vám to potvrdí a dokáže vám, že jeho protokol stojí na nedorozumění.“ Na to se Ečer Ribbentropovi vysmál do očí a řekl mu, že nemá na takovou komedii čas.¹⁰⁸

Po tomto se Ečer rozhodl pro tvrdší vedení výslechu a chtěl po Ribbentropovi jasné odpovědi. Ptal se na projev Heinricha Himmlera z roku 1944, kdy Himmler mluvil o dalším rozšiřování německých hranic a nadvládě nad celou Evropou. Na to Ribbentrop odpověděl, že si u Hitlera na takovéto plány stěžoval a že proti nim vystupoval, což byla samozřejmě lež. Ečer se ho tázal, proč neodstoupil, když tedy s takovými plány nesouhlasil. Ribbentrop odpověděl, že se v třetí říši resignovat nesmělo, že by jinak skončil v koncentračním táboře. Z toho Ečer vyvodil, že Ribbentrop o zverstvech a zločinech páchaných v koncentračních táborech věděl. Krátce se také vyjádřil ke svému vztahu k Hitlerovi. Stál si za tím, že Hitler se velice snažil plnit své plány mírovými prostředky. Podle Ečera to bylo „směšné, prolhané a drzé žvanění“.¹⁰⁹

Výslech se dále přesunul k otázce Československa. Ečer Ribbentropovi přečetl několik Hitlerových výroků, které dokládaly německé cíle na území Československa. Ribbentrop samozřejmě popíral, že by o těchto výrocích někdy slyšel. To bylo vyvráceno při samotném Norimberském procesu, kdy podle důkazů Konstantin von Neurath předložil v roce 1940 Hitlerovi podrobný plán na germanizaci protektorátu. Ečer se poté tázal, zda ví o Göringově slibu Vojtěchu Mastnému, tehdejšímu československému vyslanci v Berlíně, z 12. března 1938. Tehdy se mu Göring během anšlusu Rakouska zavázal, že Československu nic od Německa nehrozí. Stejný závazek dal Mastnému i Neurath. Ribbentrop se opět nepřiznal, že by o tom cokoliv věděl. K tomu, že v květnu 1938 lhal Československu a Velké Británii o pohybech Německých vojsk směrem na Československo, se však doznal. Také se hájil, že nikdy nevěděl o plánu okupace Čech a Moravy a sdělil, že by s tím byl nesouhlasil. Anšlus Rakouska a postoupení Sudet Německu ale označil za legitimní.¹¹⁰

Ečer se dále ptal na Ribbentropovu úlohu při mnichovské dohodě. Ribbentrop řekl, že se nijak výrazně neúčastnil jednání Hitlera s Chamberlainem v Berchtesgadenu a Godesbergu. Svou roli u samotné mnichovské dohody však nijak nepopíral. K okupaci Čech a Moravy se ho Ečer ptal, zda jí Hitler neporušil slib, který dal Chamberlainovi. Ribbentrop odpověděl, že ano, hned za to ale dodal, že to tak určitě bylo na žádost prezidenta Emila Háchy. Ribbentrop uvedl, že nevěděl nic o tom, že Wehrmacht vpadl do Československa již v době, kdy Hácha teprve jel do Berlína. Dále sdělil, že do Prahy jel jen jako Hitlerův doprovod a že měl nakonec za úkol pouze podepsat Hitlerovu proklamaci o zřízení protektorátu a přednést ji v pražském rozhlase. Ečerův poslední dotaz směřoval k Hitlerově vztahu k českému národu. Ribbentrop prohlásil, že k českému národu měl vždy pozitivní vztah. To se snažil doložit jedním jeho rozhovorem s Hitlerem, kdy měl Hitler říci, že u Čechů převažují dobré vlastnosti a přitom prohlásit: „Cítím zvláštní sympatie k českým ženám!“ Ribbentrop ale po pauze požádal, aby mohl tento výrok opravit. To mu Ečer nedovolil, ale svolil mu přidat dodatek. Po úpravě stálo tedy v protokole toto: „Cítím zvláštní sympatie k českým ženám – i k českým mužům!“ Také mu bylo povoleno

¹⁰⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 31–32.

¹⁰⁹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 32–34.

¹¹⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 34–35.

dotat k protokolu, že si vyhrazuje právo doplnit svou výpověď, pokud si později ještě na něco vzpomene.¹¹¹

Výslech Ribbentropa skončil 22. července 1945 půl hodiny před půlnocí. Protokol výslechu čítal 20 stran a byl vyhotoven v celkem osmi kopiích. Bohuslav Ečer vyslýchal Ribbentropa ještě podruhé, a to 23. května 1946, kdy už dávno probíhal Norimberský proces s hlavními válečnými zločinci, s nimiž byl Ribbentrop souzen. Ečer ho vyslýchal na základě výpovědi K. H. Franka, která se právě Ribbentropa týkala. Ribbentrop nejprve vyčítal Ečerovi, že zveřejnil části výslechu z 22. července 1945. Ečer se divil, jak ho to vůbec mohlo napadnout, a řekl, že jeho výslech má historickou cenu. Při výslechu mu sdělil, že Frank byl 22. května 1946, tedy den před tím, veřejně oběšen. Jakmile to Ribbentrop slyšel, skoro se zhroutil. Podle Ečera si uvědomil, že stejný osud čeká i jeho.¹¹² Joachim von Ribbentrop byl 16. října 1946 na základě rozsudku IMT popraven.¹¹³

5.3 Výslech Wilhelma Keitela

Výslech Wilhelma Keitela vedl Bohuslav Ečer 3. a 4. srpna 1945. Keitel se podle Ečera snažil působit jako disciplinovaný voják, např. se vždy po Ečerově příchodu do místnosti postavil do pozoru. Na začátku výslechu se Ečer hlavně zajímal o to, jak Německo plánovalo případný vojenský útok na Československo v září 1938. Keitel vypověděl, že tehdy Německo ještě nebylo na válku s Československem připravené.¹¹⁴ To druhý den pozměnil na tvrzení, že by byl útok na Československo vyloučen, pokud by se proti Německu postavila koalice Velké Británie, Francie a Sovětského svazu.¹¹⁵ Ečer na to reagoval přečtením Hitlerova prohlášení o tom, že Hitler vydal 28. května 1938 rozkaz, aby byly vojenské přípravy na vpád do Československa hotovy do 2. října 1938. Keitel se hájil tím, že si na rozkaz vůbec nevzpomíná.¹¹⁶ Další den k tomu připojil, že takový rozkaz mohl jít přímo k vojsku, nikoliv přes vrchní velení a že je vyloučeno, že bylo vůbec nějaké datum pro invazi do Československa stanoveno.¹¹⁷ Tato tvrzení byla později během norimberského procesu vyvrácena. Mimo to Keitel řekl, že byl čistě jako pozorovatel přítomen u schůzek v Berechtsgardenu a Godesbergu a také u podpisu mnichovské dohody. To bylo také později při norimberském procesu vyvráceno, protože podle tribunálu sloužil Keitel Hitlerovi při těchto jednáních jako nástroj k vydírání.¹¹⁸

Ke své roli při jednání o vzniku Protektorátu Čechy a Morava se Keitel vyjádřil, že se zapojil jen do záležitostí, jež souvisely s jeho funkcí náčelníka Vrchního velení Wehrmachtu (OKW). Po Hitlerově rozpravě s prezidentem Háchou, který vznik protektorátu pod tlakem odsouhlasil,

¹¹¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 36–38.

¹¹² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 38–42.

¹¹³ HEYDECKER, Joe J. a Johannes LEEB. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0940-0, s. 608–609, 698.

¹¹⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 46–47.

¹¹⁵ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 83, výpověď polního maršála Wilhelma Keitela ze 4. srpna 1945, s. 2.

¹¹⁶ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 47.

¹¹⁷ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 83, výpověď polního maršála Wilhelma Keitela ze 4. srpna 1945, s. 1.

¹¹⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 47–48.

mluvil Keitel s Háchou o zavedení příslušných opatření, aby byl zajištěn pokojný vstup německého vojska do Československa. Keitel také Háchovi řekl, aby informoval příslušné velitele, aby nedošlo ke konfliktu mezi německými a československými jednotkami. Poté se Ečer Keitla ptal, zda se podílel na vytváření politických, soudních a administrativních poměrů v protektorátu. Na to mu Keitel odpověděl, že nikoliv, že to byla záležitost říšského protektora – to Ečer na místě vyvrátil. Dne 21. února 1940 byl vyhlášen výnos o pravomocech trestních a zvláštních soudů a ujasnění trestního řádu pro celou Velkoněmeckou říši, který se vztahoval i na Protektorát Čechy a Morava. V jeho úvodu bylo stanoveno, že tento výnos byl vydán se souhlasem OKW. K tomu Keitel vypověděl, že osobně neměl co dočinění s tímto výnosem a odmítl jakoukoliv odpovědnost za rozsudky, jež byly na základě tohoto výnosu vydávány.¹¹⁹

Poté Ečer připomněl Keitelovi telegram ze 4. března 1944, který byl doručen všem inspektorům Sipo¹²⁰ a SD a policejním stanicím s výjimkou stanic v Praze a Brně. Týkal se popravování znovu dopadených válečných zajatců s výjimkou britských a amerických vojáků. V telegramu mimo jiné stálo: „Následující nařídilo OKW.“ K tomu se Keitel vyjádřil, že si na tento rozkaz nevzpomíná a že by takový rozkaz nikdy nevydal. Dále se Ečer ptal Keitla na rozkaz, který vydal 19. září 1941.¹²¹ V něm stálo, že má být za každého padlého německého vojáka popraveno padesát až sto komunistů.¹²² Keitel se přiznal, že tento rozkaz podepsal, ale hned dodal, že se nevztahoval na Protektorát Čechy a Morava, že OKW nemohlo zasahovat do kompetence protektorátní správy.¹²³

Ečer dále Keitla vyslyšel ohledně prohlášení generálporučíka Wermachtu Heinricha Kirchheima, který 25. a 26. dubna 1945 v Lucemburském rozhlase žádal přímo Keitela, aby zastavil boje. Keitel to označil za velezradu a řekl, že by za to měl být Kirchheim zastřelen, přestože před několika minutami mluvil o Kirchheimovi jako o uznávaném a schopném vojákově a slušném člověku. Poslední část výslechu se týkala koncentračních táborů. K těm Keitel vypověděl, že se o zvěrstvech páchaných v koncentračních táborech dozvěděl až, když ho zajala spojenecká vojska a že se Wermacht na těchto zvěrstvech nepodílel.¹²⁴ Wilhelm Keitel byl později norimberským tribunálem odsouzen k trestu smrti a 16. října 1946 popraven.¹²⁵

¹¹⁹ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 83, výpověď polního maršála Wilhelma Keitela ze 4. srpna 1945, s. 2–4.

¹²⁰ Sipo – Sicherheitspolizei (bezpečnostní policie). Samotná organizace fungovala v letech 1936–1939, kdy sdružovala gestapo a německou kriminální policii. Potom se stala složkou RSHA (Reichssicherheitshauptamt), tedy hlavního říšského bezpečnostního úřadu. Zkratka „Sipo“ se ale používala dále pro obecné označení bezpečnostních složek.

¹²¹ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 83, výpověď polního maršála Wilhelma Keitela ze 4. srpna 1945, s. 6.

¹²² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 49.

¹²³ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 83, výpověď polního maršála Wilhelma Keitela ze 4. srpna 1945, s. 7.

¹²⁴ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 83, výpověď polního maršála Wilhelma Keitela ze 4. srpna 1945, s. 7–9.

¹²⁵ HEYDECKER, Joe J. a Johannes LEEB. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0940-0, s. 609, 698.

5.4 Výslech Hanse Lammerse

Ečerův výslech Hanse Lammerse proběhl 5. srpna 1945. Ečera nejprve zajímala Lammersova role při tvorbě zákonů v Německu. Lammers vypověděl, že na obsah zákonů neměl žádný vliv a že jeho úkolem bylo dohlédnout, aby text zákonů splňoval Hitlerovy požadavky. Dále dodal: „Nebyl jsem víc, než notář, který ověřuje podpisy, to byla má skutečná funkce.“ Ečer se ho zeptal, zda není zločin podepsat a vydat vyhlášku, podle níž se trestá žena a děti domnělého zločince. Lammers odpověděl: „Uznávám, že je to zločin podle práva civilizovaného. Ale není to zločin podle práva nacistického!“ Podle Ečera je právo přímo spojeno s civilizací, a tak bez práva nemůže civilizace fungovat. Dále Lammers vysvětloval, jak nacistické právo fungovalo a sám ho označil za barbarské. Dodal, že se snažil proti nacistickému pojetí práva vystoupit, ale jeho názory prý nebyly vzaty v potaz. Během norimberského procesu s hlavními válečnými zločinci vystoupil jako svědek.¹²⁶ Později byl v tzv. procesu diplomatů v rámci následných norimberských procesů odsouzen k trestu odnětí svobody na 20 let.¹²⁷

5.5 Výslech Kurta Daluegeho

Bohuslav Ečer vyslyšel Kurta Daluegeho 21. července 1945. Daluege se zavázal, že se jeho výpověď bude zakládat na pravdě, ale dodal, že bude vycházet čistě ze svých vzpomínek. Také dodal, že trpí dědičnou syfilidou, která může podle jeho názoru ovlivnit věrohodnost jeho výpovědi. Dále sdělil, že syfilida byla důvodem jeho odvolání z pozice zastupujícího říšského protektora v Protektorátu Čechy a Morava, kterou krátce zastával po atentátu na Heydricha. Ečer Daluegeho konfrontoval s výpovědí K. H. Franka, v níž nazval Daluegeho jako jednoho z nejbližších přátel Himmlera. Tím ho Frank zařadil do Hitlerova okolí, ve kterém byli všichni podle Frankových slov „zločinci a padouchy“. Toto Frankovo tvrzení Daluegeho tak rozčílilo, že Franka začal obviňovat z mnoha zločinů, které byly páčány v protektorátu. Např. vypověděl, že Frank je odpovědný za vypálení Lidic a Ležáků a že on sám o tom ani nevěděl. K tomu doplnil: „Mé svědomí není zatíženo krví nevinných obětí. Kdybych býval byl ujařmitelem českého národa, nebyl bych se s mojí ženou a mými dětmi tak volně bez veškeré osobní ochrany pohyboval mezi českým obyvatelstvem, jak jsem to činil. Měl jsem svůj byt v Dobříši a byl jsem s tamními Čechy v nejužším dotyku. Naučil jsem se český národ milovat.“¹²⁸

Daluege poté požádal Ečera, aby mohl být konfrontován s K. H. Frankem u soudu. K tomu nakonec 10. dubna 1946 došlo. Daluege byl tak naivní, že si myslel, že jede do Prahy jako svědek a že se po konfrontaci s Frankem v Praze vrátí zpět do Norimberku. Z jeho omylu ho vyvedli četníci, když si pro něj přišli s puškami a nasadili mu pouta. V Praze mu pak bylo

¹²⁶ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 52–53.

¹²⁷ NA, fond 1463, Norimberský soud, Norimberk, karton 571, Zpráva univ. prof. gen. just. Dra Bohuslava Ečera o rozsudku amerického vojenského tribunálu v Norimberku vyneseném ve dnech 11. až 14. dubna 1949 v procesu Weizsäcker a spol., nedatováno, s. 50.

¹²⁸ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 2, výpověď Generalobersta policie a SS-Oberstgruppenführera Kurta Daluege z 21. července 1945, s. 1–5, 7.

u soudu oficiálně oznámeno, že na něj byla udělena vyšetřovací vazba. Nakonec nebyl vůči Frankovi při své výpovědi před československým soudem tak vymezený. Ečer byl toho názoru, že se s Frankem dohodli, že se u soudu nebudou navzájem napadat.¹²⁹ Daluge byl postaven před mimořádný lidový soud v Praze a 23. října 1946 popraven.¹³⁰

5.6 Výslech Hermanna Göringa

Ečerův výslech Hermanna Göringa měl proběhnout již v srpnu 1945. Tehdy Göring ale prodělal srdeční infarkt. Nakonec se výslech uskutečnil až 30. května 1946, kdy byl Göring jedním z obžalovaných u norimberského procesu s hlavními válečnými zločinci. Bylo to na základě žádosti brněnského lidového soudu, který potřeboval informace o spojení Göringa s Karlem Schwabem, od roku 1941 protektorátním moravským zemským viceprezidentem v Brně.¹³¹ Göring vypověděl, že Karla Schwabeho nezná, ale že se u mnichovské dohody někteří zástupci sudetských Němců objevili. Dále doplnil, že po uzavření mnichovské dohody mluvil s jedním brněnským Němcem o číselném poměru Němců a Čechů v Brně. Byl prý překvapen, jak silná byla většina Čechů v Brně. Dále Ečerovi sdělil, že sudetoněmecká memoranda předával dalším nacistům, přestože je nikdy nečetl.¹³²

Ečer popsal Göringovo chování při výslechu takto: „Byl to herec od prvního až do posledního dne procesu. Choval se při tomto výslechu docela tak, jak se choval v soudní síni.“ Hermann Göring byl norimberským tribunálem odsouzen k trestu smrti oběšením. V pozdních večerních hodinách 15. října 1946 však stihnul spolknout kapsli s kyanidem draselným, a tak se mu podařilo popravě uniknout.¹³³

6. Působení Bohuslava Ečera v Norimberku

Na základě Londýnské dohody a charty IMT z 8. srpna 1945 se Francie, Velká Británie, USA a SSSR dohodly na vzniku mezinárodního vojenského tribunálu (viz výše). Sídlem IMT se stal Berlín, ale bylo dohodnuto, že proces s hlavními válečnými zločinci bude probíhat v Norimberku a že místa dalších procesů později vybere IMT.¹³⁴ Výběr Norimberku jako místa konání hlavního procesu byl symbolický. Byl totiž úzce spojen s německými dějinami a za vlády Adolfa Hitlera se dal považovat za „hlavní město nacistické ideologie“. Mimo to byl v Norimberku dostatečně prostorný justiční palác s věznicí, který zůstal téměř nepoškozený.¹³⁵

¹²⁹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 55–57.

¹³⁰ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 96.

¹³¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 58–59.

¹³² NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 83, protokol sepsaný s obžalovaným Hermannem Göringem dne 30. května 1946 v 18:15 v budově justičního paláce v Norimberku, s. 1–2.

¹³³ HEYDECKER, Joe J. a Johannes LEEB. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0940-0, s. 602–603, 698.

¹³⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 72.

¹³⁵ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 120.

Proces s hlavními válečnými zločinci probíhal od 20. listopadu 1945 do 1. října 1946.¹³⁶ Tzv. následné norimberské procesy se odehrávaly před čistě americkými vojenskými tribunály. Každý z nich se zabýval specifickou skupinou zločinců, podle níž byl určitý proces později neoficiálně pojmenován (např. lékařský proces, právní proces atp.). Bylo jich dvanáct a odehrávaly se v letech 1946–1949. Československá delegace v Norimberku měla za úkol především vypracovat dokument o německých válečných zločinech páchaných v Československu, dále pak podávat zprávy československým úřadům o průběhu procesů a obecně reprezentovat Československo.¹³⁷ Právě pro zvýšení prestiže československé reprezentace byl Bohuslav Ečer 8. ledna 1946 jmenován generálem justiční služby.¹³⁸ Dále směl po dobu svého působení v Norimberku používat titul „mimořádný vyslanec a zplnomocněný ministr“.¹³⁹

6.1 Československá delegace u IMT

Dne 20. listopadu 1945 stanulo před IMT 23 nejprominentnějších nacistických zločinců v čele s Hermannem Göringem. Tribunál tvořili čtyři soudci, každý za jednu z vítězných velmocí, přičemž předsedou tribunálu byl Angličan sir Geoffrey Lawrence. Žalobu tvořili taktéž zástupci Francie, Velké Británie, USA a SSSR. Obžalovaní se zodpovídali ze zločinů proti míru, válečných zločinů, zločinů proti lidskosti nebo účasti na spiknutí nebo společném plánu spáchat jeden z těchto zločinů.¹⁴⁰

Československá delegace v čele s Bohuslavem Ečerem vypracovala dokument ke spojenecké obžalobě s názvem „German Crimes Against Czechoslovakia“ („Německé zločiny proti Československu“). Ten se dochoval v Národním archivu v angličtině a němčině, přičemž anglický text má 118 stran a německý text má 139 stran.¹⁴¹ Hlavní část dokumentu je pak rozdělena do dalších čtyř částí.¹⁴²

První část se věnuje tomu, jak Německo rozvracelo demokratické zřízení předválečného Československa. V dokumentu jsou citována slova Otty von Bismarka: „Kdo ovládá Čechy – ovládá Evropu.“ Československo mělo podle dokumentu stát v cestě německému „Drang nach Osten“ („tahu na východ“), a to strategicky, politicky a národně. Hlavním nástrojem Německa pro rozvrat Československa byla Sudetoněmecká strana (SdP), která byla napojená na NSDAP v Německu. Po anšlusu Rakouska se SdP začala více radikalizovat a hlásila se k začlenění Sudet

¹³⁶ POLTORAK, Arkadij Iosifovič. *Norimberský proces*. Praha: Naše vojsko, 1977, s. 11.

¹³⁷ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 120, 208–216.

¹³⁸ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 82, Ečerův dopis ministru národní obrany gen. Ludvíku Svobodovi ze 14. prosince 1945; dále viz též Archiv MUNI, fond A1 Rektorat, osobní spis, K. 36/806, Bohuslav Ečer, Osobní služební výkaz gen. just. sl. JUDr. Bohuslava Ečera.

¹³⁹ AMU, fond A1 Rektorat, osobní spis, K. 36/806, Bohuslav Ečer, opis dopisu Edvarda Beneše ministru zahraničních věcí Vladimíru Clementisovi z 19. září 1945.

¹⁴⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 86–87, 93–94, 97, 121.

¹⁴¹ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 8, dokument „German Crimes Against Czechoslovakia“.

¹⁴² NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 8, dokument „German Crimes Against Czechoslovakia“.

do Německa. SdP také otevřeně šířila antisemitismus a německou propagandu a pronikla do všech aspektů života Němců v Československu. SdP po uzavření mnichovské dohody ještě posílila a ochotně spolupracovala s gestapem. Dále měla NSDAP své agenty i v Hlinkově slovenské lidové straně (HSLŠ), již měli za úkol znemožnit dorozumění mezi slovenskými autonomisty a slovenskými stranami ve vládě v Praze. Německo také využívalo sudetských Němců v rámci československé armády jako špiónů. V závěru stojí: „Oddělení ‚Sudetengebiete‘ (‚Sudetského území‘) se stalo smrtelnou ránou pro ekonomickou nezávislost Československa. (...) Henleinova pátá kolona v Československo, jak bylo popsáno výše, velmi pomohla Hitlerovi v dosažení cíle.“¹⁴³

V druhé části se píše o tom, jak Německo přistupovalo k uzavřeným mezinárodním dohodám, zejména pak ve vztahu k Československu. Je zde citován Adolf Hitler, který měl prohlásit: „Jsem ochotný podepsat cokoli. Proč by člověk nepotěšil ostatní a neusnadnil věci tím, že podepíše dohody, když ostatní věří, že tím bude něčeho dosaženo. Uzavřu jakoukoliv smlouvu, kterou budu potřebovat. Nikdy mi to nezabrání dělat to, co považuji za potřebné pro německé zájmy.“ Jak bylo doloženo výpovědí Joachima von Ribbentropa, Hitler si vždy dokázal vytvořit záminku pro vpád do cizí země. V dokumentu stojí: „Formální prohlášení, že Německo má mírové úmysly a že bude respektovat své mezinárodní závazky, nebyla nic jiného než podvod, který měl oklamat svět a připravit cestu k útoku.“ Po anšlusu Rakouska ujišťovalo Německo československou vládu, že bude respektovat územní celistvost Československa. Německo se totiž obávalo, že Československo jinak začne mobilizovat. Po několika měsících napětí bylo nakonec Československo donuceno pod nátlakem Francie, Velké Británie, Itálie a Německa vzdát se svého území s národnostní většinou Němců. Přitom se Německo zavázalo, že si nebude nárokovat další československé území.¹⁴⁴

Třetí část popisuje dění bezprostředně po podpisu mnichovské dohody a průběh německé okupace, která proběhla 15. března 1939. Dokument se nejprve zaměřuje na období 1.–10. října 1938, tedy na prvních deset dní po Mnichovu. Je zde citován písemný a mapový materiál, který přesně popisuje, kde a jak Německo mnichovskou dohodu porušilo, a který Ečer již v roce 1938 předal politikům ve Velké Británii (viz výše). Dále dokument ukazuje na ilegality německé okupace Československa. Ukazuje také na to, že německá vojska vpadla do Československa již 14. března 1939, tedy den před tím, než byla oficiálně okupace odsouhlasena prezidentem Emilem Háchou. Třetí část je zakončena kapitolou „Osud českého národa, jak byl připraven Němci“. Podle ní měli být Češi zotročeni. V této kapitole je také citován Hitlerův výrok ze schůzky vysokých nacistických funkcionářů, která se konala v létě 1932: „Českomoravská pánev bude kolonizována německými sedláky. Čechy přesuneme na Sibiř nebo do Volyňské oblasti. Musí pryč ze střední Evropy.“¹⁴⁵

¹⁴³ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 8, dokument „German Crimes Against Czechoslovakia“, s. 7–18.

¹⁴⁴ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 8, dokument „German Crimes Against Czechoslovakia“, s. 21–25.

¹⁴⁵ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 8, dokument „German Crimes Against Czechoslovakia“, s. 29–35.

Čtvrtá část se soustředí na zločiny páchané v období okupace. Je to část nejdelší a je rozdělena do šesti kapitol. První kapitola se zabývá destrukcí českých demokratických institucí – tj. zrušení autonomie, opuštění od lidských práv a svobod, potlačení svobody tisku, potlačení role parlamentu, de facto nahrazení české místní samosprávy za německou a potlačení politických stran a odborových hnutí. Druhá kapitola pojednává o zničení českého kulturního života, tedy „vyhlazení“ české inteligence, potlačení českého školství, potlačení náboženství a jiných kulturních zločinech. Tato kapitola také zahrnuje část s názvem „Masakry studentů“, v níž je mimo jiné vylíčeno dění po pohřbu Jana Opletala. Třetí kapitola se věnuje zničení českého hospodářského života. V první části kapitoly o bezprostředním loupění českého majetku po 15. březnu 1939 stojí: „Všechno, co mohlo mít nějakou hodnotu pro Německo, bylo sebráno, především pak zásoby surovin, velké zásoby mědi, cínu, železa, bavlny, velké zásoby potravin atd.“ Dále se zabývá germanizací českého hospodářství a nucenými pracemi, k nimž byly donuceny podle dokumentu až miliony československých občanů. Ve čtvrté kapitole se píše o perzekuci židů, konkrétně o židovském ghettu v Terezíně a finálním počtu deportovaných židů, který dosáhl na 76 000. Pátá kapitola pojednává o policejním teroru v protektorátu, zverstvech páchaných v koncentračních táborech, trestních soudech, o první i druhé heydrichiádě. Jsou v ní podrobně popsány zločiny proti lidskosti, které nacisté v protektorátu páchali. Zvláště je zde vylíčeno vyhlazení Lidic a Ležáků. Šestá kapitola označuje jako trestně a osobně odpovědné za tyto zločiny Adolfa Hitlera, členy německé vlády, vedoucí úředníky německé policie, státního tajemníka, dále pak říšského protektora, jeho zástupce a vedoucí úředníky jeho úřadu.¹⁴⁶

K hlavní části dokumentu je dále připojeno 21 příloh různých vyhlášek, výnosů a nařízení, které byly vydány říšským protektorem nebo německou vládou. Dalším doplňkem je 12 dodatků, z nichž v prvním je podrobně vylíčena trestní i osobní odpovědnost Konstantina von Neuratha za některé válečné zločiny páchané v protektorátu.¹⁴⁷ V kuloárech se totiž mělo mluvit o tom, že spojenci nemají proti Neurathovi dostatek důkazů a že byl před IMT postaven jen kvůli tomu, aby byl následně osvobozen, a tak byla dokázána objektivita IMT.¹⁴⁸ Ečer nakonec 14. listopadu 1945 spojencům dodal první dodatek s názvem „Odpovědnost Konstantina von Neuratha za zločiny spáchané na Československu“.¹⁴⁹ Dodatek využil sovětský žalobce generál Raginsky při křížovém výslechu Neuratha před IMT a odkázal se na něj také hlavní žalobce za Velkou Británii Sir Hartley Shawcross, když ve své závěrečné řeči mluvil o vyhlazování celých národů, které nacisté v Evropě plánovali. Shawcross řekl: „V tomto procesu nebyl jako důkaz předložen strašnější dokument, který by dokonaleji objasnil lživost hesla ‚Lebensraum‘, které tvořilo záminku pro znásilnění Československa.“¹⁵⁰

¹⁴⁶ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 8, dokument „German Crimes Against Czechoslovakia“, s. 47–118.

¹⁴⁷ ZAJÍČEK, Karel. *Československo a norimberský proces: Hlavní dokumenty norimberského procesu o zločinech nacistů proti Československu*. Praha: Ministerstvo informací ČSR, 1946, s. 137–221.

¹⁴⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, s. 118–119.

¹⁴⁹ ZAJÍČEK, Karel. *Československo a norimberský proces: Hlavní dokumenty norimberského procesu o zločinech nacistů proti Československu*. Praha: Ministerstvo informací ČSR, 1946, s. 179.

¹⁵⁰ EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slované*. Brno: Zář, 1947, s. 28–29.

Za zmínku ještě stojí tzv. kniha „O“, což je svazek dokumentů popisujících německé přípravy na rozvrat Československa a jejich provedení. Kniha dokazuje existenci tzv. „Fall grün“ („Zelený plán“), což byl plán nakonec neuskutečněného vojenského útoku na Československo. Dále líčí plánovaný postup proti svrchovanosti Československa po 30. září 1938 a události, jež vedly ke vzniku tzv. Slovenského státu. Kniha „O“ byla později v Norimberku předložena americkým žalobcem Aldermanem jako důkazní materiál v procesu s hlavními válečnými zločinci.¹⁵¹

6.2 Ečer u následných norimberských procesů a Ečerův obraz v Československu

Ministerstvo zahraničí se 19. listopadu 1946 usneslo na tom, že Ečerův úřad bude dále Československo zastupovat u tzv. následných norimberských procesů¹⁵², které byly plně v gesci americké okupační správy a probíhaly v letech 1946–1949.¹⁵³ Ečerovým úkolem bylo hlavně zasílat zprávy o průběhu těchto procesů – nejčastěji kanceláři prezidenta republiky, úřadu předsednictva vlády, kabinetu ministerstva spravedlnosti, kabinetu ministerstva vnitra, ministerstvu zahraničních věcí, ministerstvu národní obrany, ministerstvu informací, Československé tiskové kanceláři a Československému rozhlasu.¹⁵⁴ Velký zájem o podrobné zprávy ohledně procesu s bývalými německými diplomaty projevoval prezident Edvard Beneš, který je vyžadoval i po své abdikaci v červnu 1948. Bohuslav Ečer zastupoval Československo v Norimberku až do roku 1949, kdy byl Úřad československého delegáta v KSN rozpuštěn.¹⁵⁵

V době, kdy v Norimberku probíhal proces s hlavními válečnými zločinci, se Bohuslav Ečer stal v Československu velmi populárním. Novinář Edvard Cenek ho označil za „symbol československé stíhající spravedlnosti“.¹⁵⁶ Ečer za svou práci obdržel medaili Za zásluhy I. stupně a také nejvyšší americké vyznamenání pro cizince Legion of Merit.¹⁵⁷ V letech 1946 a 1947 publikoval mnoho knih o stíhání válečných zločinců, které byly určeny pro širokou veřejnost, jmenovitě *Norimberský soud*,¹⁵⁸ *Právo v boji s nacismem*,¹⁵⁹ *Poučení norimberského soudu pro Slované*¹⁶⁰ a reportážní pásmo *Jak jsem je stíhal*, v němž Ečer ve spolupráci s novinářem Edvardem Cenkem vylíčil svůj životní příběh a popsal, jak probíhalo stíhání

¹⁵¹ ZAJÍČEK, Karel. *Československo a norimberský proces: Hlavní dokumenty norimberského procesu o zločinech nacistů proti Československu*. Praha: Ministerstvo informací ČSR, 1946, s. 224–225.

¹⁵² NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 20, výsledek porady v ministerstvu zahraničních věcí dne 19. listopadu 1946.

¹⁵³ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 120.

¹⁵⁴ NA, fond 1023, Zvláštní dopisovatel České tiskové kanceláře, karton 3, zpráva gen. Bohuslava Ečera o výsledku Otta Meissnera v rámci procesu proti bývalým německým diplomatům z 1. 7. 1948.

¹⁵⁵ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 147.

¹⁵⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 5.

¹⁵⁷ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 82, Ečerovo poděkování Komisi pro zjišťování válečných zločinců při Svazu bývalých politických vězňů za blahopřání k udělení amerického vyznamenání Legion of Merit z 6. února 1946.

¹⁵⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946, 381 s.

¹⁵⁹ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946, 58 s.

¹⁶⁰ EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slované*. Brno: Zář, 1947, 75 s.

válečných zločinců.¹⁶¹ V roce 1948 pak Ečer vydal odbornou publikaci s názvem *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*.¹⁶²

Mimo to Ečer často o norimberském procesu přednášel v Československu, a to v rámci akcí sociální demokracie a Dělnické akademie. Přes obrovskou pracovní vytíženost byl schopen v roce 1946 uspořádat více jak 60 přednášek, v roce 1947 dokonce 73 přednášek, a to vše ve svém volném čase a bez nároku na honorář. Nakonec ale Ečer svoji přednáškovou činnost ukončil. Podle Ečerova dopisu Ústřednímu výkonnému výboru Československé sociální demokracie ze dne 1. prosince 1947 nebyl pozván na brněnský sjezd strany, na němž byl však paradoxně zvolen do zahraničněpolitické komise. Ečer v dopise mimo jiné napsal: „Pokládám toto rozhodnutí ústředního tajemníka nepřipustit mne ani jako hosta na sjezd strany za urážku a provokaci, která se mne sice osobně nemůže dotknout, která však vyjadřuje zřetelně mínění ústředního tajemníka o hodnotě mé přednáškové činnosti. (...) Lituji proto, že jednak nemohu přijmout funkci v zahraničněpolitické komisi, jednak nemohu ve své přednáškové činnosti pro organizace strany a Dělnickou akademii pokračovat.“¹⁶³

7. Ečerova činnost po norimberských procesech a závěr Ečerova života

Bohuslav Ečer byl ještě během svého působení v Norimberku povolán jako soudce ad hoc k Mezinárodnímu soudnímu dvoru v případě zálivu Corfu. Velká Británie žalovala Albánii proto, že umístila do zálivu miny, na které najela britská válečná loď. To mělo za následek smrt 40 lidí.¹⁶⁴ Po následných norimberských procesech působil Bohuslav Ečer také krátce na právnické fakultě Masarykovy univerzity. Dne 26. května 1948 se stal docentem pro obor mezinárodního práva trestního. Dále ho prezident Klement Gottwald 9. září 1948 jmenoval řádným profesorem pro stejný obor, a to se zpětnou účinností od 1. července 1948. V době Ečerova působení také vznikl na fakultě ústav pro mezinárodní právo.¹⁶⁵ V červnu 1949 volil fakultní sbor nového děkana. Jako druhý v pořadí byl pro tuto funkci zvažován Bohuslav Ečer, nakonec se ale o post děkana fakulty neucházel kvůli jeho častým cestám do zahraničí.¹⁶⁶ Po zrušení právnické fakulty Masarykovy univerzity v červnu 1950 zůstal Ečer téměř další tři roky zaměstnancem univerzity, ale 31. března 1953 byl propuštěn a odešel do invalidního důchodu.¹⁶⁷

O Bohuslava Ečera se později začala zajímat StB. Svazek vedený na jeho osobu vytvořila 20. května 1952. Ve zprávě strážmistra Ladislava Červinky z 12. prosince 1952 byl Ečer na základě

¹⁶¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, 259 s.

¹⁶² EČER, Bohuslav. *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*. Praha: V. Linhart, 1948, 216 s.

¹⁶³ NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 84, Ečerův dopis Ústřednímu výkonnému výboru Československé sociální demokracie z 1. prosince 1947.

¹⁶⁴ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 173.

¹⁶⁵ AMU, fond A1 Rektorát, osobní spis, K. 36/806, Bohuslav Ečer.

¹⁶⁶ AMU, fond A5, PrF, sig. JI, karton 3, zápis o schůzi fakultního sboru konané dne 21. června 1949.

¹⁶⁷ AMU, fond A1 Rektorát, osobní spis, K. 36/806, Bohuslav Ečer.

svého životopisu označen za osobu „lidovědemokratickému zřízení velmi nebezpečnou“ a ve spise byl vedený jako podezřelý z protistátní činnosti. StB monitorovala Ečerovy styky s Františkem Komprdou, bývalým členem sociální demokracie a nyní členem KSČ, který měl podle StB záporný postoj k lidovědemokratickému zřízení. StB se dále zabývala Ečerovými styky s Otakarem Kubínem, významným českým malířem, který se již před první světovou válkou přestěhoval do Francie a který v 50. letech několikrát navštívil Brno. Samotné „rozpracování“ Bohuslava Ečera schválil náčelník krajské správy StB v Brně 15. září 1953.¹⁶⁸ Celá tato akce StB s krycím názvem „Obnovovatelé“ měla vyústit ve vykonstruovaný politický proces s bývalou brněnskou garniturou sociální demokracie, při kterém měl stát v čele obžalovaných právě Bohuslav Ečer. StB ho měla zatknout 15. března 1954, to se ale nakonec nestalo.¹⁶⁹

Dva dny předtím, 13. března 1954, Bohuslav Ečer zemřel ve fakultní nemocnici v Brně. Jako příčina smrti byl uveden infarkt na zadní stěně levé komory srdeční.¹⁷⁰ Revizní soudní pitva později tento závěr potvrdila s tím, že šlo o smrt z příčin chorobných. Podle některých teorií ale Ečerova smrt byla přinejmenším podezřelá.¹⁷¹ Dle Lud'ka Navary mohla mít zájem na Ečerově smrti samotná StB, protože mohla předpokládat, že Ečer zřejmě věděl o nacistických válečných zločincích, které přijala do svých služeb.¹⁷² Michal Dudáš se ve své publikaci o Bohuslavu Ečerovi zmiňuje o další teorii. Podle té si mohl Ečer vzít záměrně léky, aby se dostal do nemocnice, a tak unikl vyšetřování StB. Tato teorie vychází ze zpráv agentky, která byla nasazena na celu Jarmily Horákové, dcery Bohuslava Ečera, která byla později mezi odsouzenými v procesu Křepelka a spol. Sám Dudáš ale tuto teorii považuje za nepravděpodobnou: „Celá věc na mě působí tak, že se StB tímto způsobem snažila vyvolat u Jarmily Horákové pocit viny za smrt jejího otce, který pod obrovským tlakem komunistického režimu podlehl své srdeční chorobě.“¹⁷³

I přes náhlou smrt Bohuslava Ečera proběhl v červenci 1955 vykonstruovaný politický proces „Křepelka a spol.“, ve kterém stanulo před Krajským soudem v Brně jedenáct lidí z Ečerova okolí a z bývalé brněnské sociální demokracie. Ti byli obžalováni z velezrady, vyzvědačství a neoznámení trestného činu. Za ústřední osobu skupiny obžalovaných označila obžaloba Bohuslava Ečera. V čele obžalovaných stanul místo něj JUDr. Karel Křepelka, brněnský advokát a dlouholetý Ečerův přítel. Mezi další obžalované patřili Ečerova mladší dcera Jarmila Horáková a její manžel Miloslav Horák. Všichni obžalovaní byli odsouzeni k trestu odnětí svobody. Nejvyšší trest dostal Karel Křepelka, který byl odsouzen k 19 letům vězení. Jarmila Horáková byla odsouzena k trestu odnětí svobody na 12 let. Po rozsáhlé amnestii Antonína

¹⁶⁸ ABS, fond R/Brno, sign. R-198 Brno, 14. část – Bohuslav Ečer „Právník“, fol. ...157–159,

¹⁶⁹ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 176.

¹⁷⁰ ABS, fond R/Brno, sign. R-198 Brno, 14. část – Bohuslav Ečer „Právník“.

¹⁷¹ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 185–186.

¹⁷² NAVARA, Luděk. *Smrt si říká Tutter: nacistický vrah ve službách StB*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-86151-60-3, cit. dle DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 186.

¹⁷³ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 186–189.

Novotného v roce 1960 byli všichni propuštěni. Jarmila Horáková se později s Miloslavem Horákem rozvedla a provdala se za Konráda Laubeho, taktéž bývalého politického vězně, se kterým měla syna Pavla. Po srpnu 1968 emigrovala její rodina do Švýcarska.¹⁷⁴

¹⁷⁴ DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3, s. 190–196.

Závěr

Bohuslav Ečer patřil bezpochyby k nejvýznamnějším osobnostem československých dějin. Z chudé rodiny se už za první republiky vypracoval na úspěšného advokáta a regionálního politika a již před mnichovskou dohodou upozorňoval na zločinné úmysly Německa. Jako zástupce Brna se v říjnu 1938 vydal do Londýna, kde se snažil ukázat, že Německo mnichovskou dohodu porušilo. Sám byl po okupaci v březnu 1939 perzekuován, ale podařilo se mu s rodinou utéct přes Jugoslávii do Francie, kde i po německé invazi pokračoval v práci pro Československo. Zanedlouho se však přesunul do Velké Británie, kde se stal členem Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů. Zde jako československý delegát hájil před odborníky z mnoha zemí dnes již samozřejmé zásady mezinárodního práva. Hájil, že příprava a rozpoutání útočné války jsou zločin a formuloval zcela novou kategorii zločinů – zločiny proti lidskosti. Díky jeho návrhu byl Adolf Hitler společně s ostatními členy německé vlády zapsán na listinu válečných zločinců a prosadil, že členství v SA, SS a gestapu bylo v chartě Mezinárodního vojenského tribunálu označeno za zločin.

Po skončení druhé světové války viděl na vlastní oči pohromu, kterou za sebou nacisté v Evropě zanechali. Podařilo se mu před československé soudy přivést protektorátní německé zločince, z nichž nejvýraznějším a pro Československo nejdůležitějším byl Karl Hermann Frank. Mimo to vyslyšel válečné zločince, kteří později stanuli před Mezinárodním vojenským tribunálem v Norimberku. Později stál v čele československé delegace v Norimberku, která výrazně přispěla k vypořádání s válečnými zločinci a díky níž byl později bývalý říšský protektor Čech a Moravy Konstantin von Neurath uznán vinným a odsouzen k deseti letům vězení. Na konci 40. let působil jako soudce ad hoc u Mezinárodního soudního dvora v Haagu a stal se profesorem mezinárodního práva trestního na Masarykově univerzitě. Po komunistickém převratu se však ocitl v hledáčku StB a nebýt jeho náhlé smrti, byl by býval nejspíše v politickém procesu odsouzen. Komunistický režim se s osobností Bohuslava Ečera vypořádal tak, že jeho dceru poslal na dvanáct let do vězení. Také se režimu podařilo kompletně vymazat Ečerův historický odkaz, který zanechal jak v Československu, tak ve světě.

V práci jsem přiblížil životní příběh Bohuslava Ečera a ukázal, že byl významnou postavou válečných i poválečných československých dějin, přestože není široké veřejnosti znám. Text jsem se snažil co nejvíce stavět na historických pramenech, zejména na dokumentech, protokolech výslechů a korespondenci z období po květnu 1945. Dále jsem text doplnil informacemi z jiných zdrojů, zejména z Ečerových publikací a odborné literatury. Podařilo se mi také využít velice cenný pramen z United Nations Archives (Archivy Spojených národů), a to digitalizovaný fond United Nations War Crimes Commission (UNWCC) (1943–1949). Ten obsahuje zápisy z jednání komise a podvýborů, předložené dokumenty, zprávy a mnoho dalšího. V něm vidím velký potenciál jako podklad pro své další bádání.

Seznam zkratek

ABS	Archiv bezpečnostních složek
AMB	Archiv města Brna
AMU	Archiv Masarykovy univerzity
c. k.	císařsko-královský
ČSNV	Československý národní výbor
DOPZ	Družstvo obchodních a průmyslových zaměstnanců
gestapo	Geheime Staatspolizei (tajná státní policie v nacistickém Německu)
HSLŠ	Hlinkova slovenská lidová strana
IMT	International Military Tribunal (mezinárodní vojenský tribunál, předsedal procesu s hlavními válečnými zločinci v Norimberku)
KSČ	Komunistická strana Československa
KSN	Komise spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů
LIA	London International Assembly (neoficiální sdružení právníků v Londýně)
MuMB	Muzeum města Brna
MZA	Moravský zemský archiv
NA	Národní archiv
NRA	Národní revoluční armáda
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Národněsocialistická německá dělnická strana)
OKW	Oberkommando der Wehrmacht (vrchní velení wehrmachtu)
SA	Sturmabteilung (úderné oddíly, paramilitární organizace NSDAP)
SD	Sicherheitsdienst (bezpečnostní služba v nacistickém Německu)
SdP	Sudetendeutsche Partei (Sudetoněmecká strana)
SS	Schutzstaffel (ochranný oddíl, paramilitární organizace NSDAP)

SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
StB	Státní bezpečnost
UNA	United Nations Archives (Archiv Spojených národů)
USA	United States of America (Spojené státy americké)
ZAO	Zemský archiv Opava

Prameny a literatura

Prameny

Archiv bezpečnostních složek:

ABS, fond 2M, sign. 2M 12404.

ABS, fond 305, sign. 305-737-5.

ABS, fond R/Brno, sign. R-198 Brno.

ABS, fond S, sign. S-94-7.

ABS, fond S, sign. S-94-8.

Archiv Masarykovy univerzity:

AMU, fond A1 Rektorát, osobní spis, K. 36/806.

AMU, fond A5, PrF, sig. JI.

Archiv města Brna:

AMB, fond A1/24, Zápisy o schůzích městského zastupitelstva, krabice 33, 1. 10. 1935 až 17. 3. 1936.

AMB, fond B1/39, Národní výbor města Brna, kartotéka domovského práva, Brno 1850–1948.

AMB, fond B1/52, Národní výbor města Brna – Odbor vnitřních věcí, oddělení správní a referát státního občanství a matrik, sign. C2-3.

Muzeum města Brna:

MuMB, oddělení historie, inv. č. 156394, The Czech part of Silesia and the neighbouring parts of Moravia and the Munich Agreement, published by the National Silesian Union, in Brno 1938 – xerokopie dokumentu.

Moravský zemský archiv:

MZA, kniha oddaných 17869, číslo svazku II/I, Brno (městská rada), 1921–1922, s. 148.

Národní archiv:

NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949.

NA, fond 1023, Zvláštní dopisovatel České tiskové kanceláře.

NA, fond 1463, Norimberský soud, Norimberk.

United Nations Archives (Archiv Spojených národů):

UNA, Fond United Nations War Crimes Commission (UNWCC) (1943–1949), Sub-fond Records created by the Commission, the Committees, the Research Office and the Far Eastern and Pacific Sub-Commission, Series Documents, Reports and Related Material, Folder UNWCC – Notes on listings of documents and cases: C (C001-C267).

UNA, Fond United Nations War Crimes Commission (UNWCC) (1943–1949), Sub-fond Records created by the Commission, the Committees, the Research Office and the Far Eastern and Pacific Sub-Commission, Series Summary Minutes of Meetings, Folder UNWCC – Indexes (with supplements) to Minutes and Documents – Meetings 01-38.

Zemský archiv Opava:

ZAO, inv. č. 6801, sign. L VI 13, 1886–1896, Hranice, Kniha narozených a pokřtěných, 1893, pag. 426.

Literatura

DUDÁŠ, Michal. *Bohuslav Ečer: český lovec nacistů*. Praha: Academia, 2019. 1938–1953. ISBN 978-80-200-3002-3.

EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.

EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946.

EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slováky*. Brno: Zář, 1947.

EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946.

EČER, Bohuslav. *The Lessons of the Kharkov Trial*. Londýn: Russia Today, 1944.

EČER, Bohuslav. *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*. Praha: V. Linhart, 1948.

HEYDECKER, Joe J. a Johannes LEEB. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0940-0.

KŘEPELKA, Karel. *Dr. Bohuslav Ečer, bojovník za právo a spravedlnost*. Vyd.1. Brno: Zář, dříve Novina, 1946. Knihovna Zář.

LAICHMAN, Miroslav. *Brněnská Levá Fronta 1929–1933*. Brno: Blok 1971.

NAVARA, Luděk. *Smrt si říká Tutter: nacistický vrah ve službách StB*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-86151-60-3.

POLTORAK, Arkadij Iosifovič. *Norimberský proces*. Praha: Naše vojsko, 1977.

ZAJÍČEK, Karel. *Československo a norimberský proces: Hlavní dokumenty norimberského procesu o zločinech nacistů proti Československu*. Praha: Ministerstvo informací ČSR, 1946.

Periodika

HÁJEK, Jiří. Čs. vláda požádala o vydání K. H. Franka. *Rudé právo*: Ústřední orgán Komunistické strany Československa. Praha: Komunistická strana Československa, 7.6.1945(27), s. 1–2. ISSN 0032-6569.

Program českého gymnasia v Kroměříži na konci školního roku. Kroměříž: České gymnasium, 1912, 1912(1911-1912).

Neznámý autor. Rozklad komunistů na Brněnsku. *Lidové noviny*. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 3.3.1928, 36(116, odpolední vydání), s. 1. ISSN 1802-6265.

Internetové zdroje

Moravské náměstí 3/127, Kino Scala. [online]. Brno: Internetová encyklopedie dějin Brna, ©2020 [cit. 18. 1. 2023]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=542

Pamětní medaile Národní revoluční armády Brno. [online]. Praha: Vojenský historický ústav Praha, ©2020 [cit. 4. 12. 2022]. Dostupné z: <https://www.vhu.cz/exhibit/pametni-medaile-narodni-revolucni-armady-brno/>

TRENČANSKÁ, Naďa. Gen. JUDr. Bohuslav Ečer. [online]. [cit. 2022-10-29]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/12304-gen-JUDr-Bohuslav-Ecer>

Seznam příloh

Obr. 1: Matriční zápis Bohuslava Ečera; ZAO, inv. č. 6801, sign. L VI 13, 1886–1896, Hranice, Kniha narozených a pokřtěných, 1893, pag. 426.

Obr. 2: Bohuslav Ečer (první zprava) při příležitosti předání diplomu čestného občanství města Brna prezidentu Edvardu Benešovi dne 11. ledna 1937; *Pestrý týden*. Praha: Grafické umělecké závody V. Neubert a synové, 23.1.1937, 12(4), s. 3. ISSN 1801-4429.

Obr. 3: Titulní strana dokumentu *The Czech part of Silesia and the neighbouring parts of Moravia and the Munich Agreement*; MuMB, oddělení historie, inv. č. 156394, *The Czech part of Silesia and the neighbouring parts of Moravia and the Munich Agreement*, published by the National Silesian Union, in Brno 1938 – xerokopie dokumentu.

Obr. 4: Předvolání na gestapo, které Bohuslav Ečer obdržel 29. března 1939; EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 32.

Obr. 5: První strana Ečerovy menšinové zprávy k otázce, zda by měly být příprava a rozpoutání útočné války považovány za zločin; UNA, Fond United Nations War Crimes Commission (UNWCC) (1943–1949), Sub-fond Records created by the Commission, the Committees, the Research Office and the Far Eastern and Pacific Sub-Commission, Series Documents, Reports and Related Material, Folder UNWCC – Notes on listings of documents and cases: C (C001-C267).

Obr. 6: Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka; EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 96.

Obr. 7: Bohuslav Ečer po předání K. H. Franka na Ruzyni dne 7. srpna 1945; EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 160.

Obr. 8: Bohuslav Ečer (třetí zleva v první řadě) v auditoriu mimořádného lidového soudu v Praze; ABS, fond R/Brno, sign. R-198 Brno, 15. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

Obr. 9: První strana výpovědi polního maršála Wilhelma Keitela ze 4. srpna 1945; NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 83.

Obr. 10: První strana výpovědi Generalobersta policie a SS-Oberstgruppenführera Kurta Daluge z 21. července 1945; NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 2.

Obr. 11: První strana protokolu sepsaného s obžalovaným Hermannem Göringem 30. května 1946; NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 83.

Obr. 12: Titulní strana hlavního československého dokumentu ke spojenecké žalobě v rámci procesu s hlavními válečnými zločinci v Norimberku s názvem „German Crimes Against Czechoslovakia“ (anglická kopie dokumentu); NA, fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinců 1942–1949, karton 8.

Obr. 13: Bohuslav Ečer (v taláru první zleva) jako soudce ad hoc u prvního případu Mezinárodního soudního dvora v Haagu; ABS, fond R/Brno, sign. R-198 Brno, 15. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

Obr. 14: Bohuslav Ečer se svou rodinou v Brně. Zleva: dcera Naděžda, manželka Ludmila, Bohuslav Ečer a dcera Jarmila; EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásma Edvarda Cěnka*. Praha: Naše vojsko, 1946, s. 192.

Obr. 15: Portrét Bohuslava Ečera; ABS, fond R/Brno, sign. R-198 Brno, 15. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

Obr. 16: První strana spisu StB založeného na osobu Bohuslava Ečera; ABS, fond R/Brno, sign. R-198 Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

Přílohy

1893 narozen 31. července Křtěn 18. srpna Alois Vladěná cooperátor Bez vyjmenění	256 Bohuslav Mata: Aloisia Bachmann č. 108 z Hranic Zemřel v úmrtí 13. března 1954 Brno Přesahoval 53. Kopral č. 13. 5. 1921 na Bannan 18. 11. 1921	Ečer Robert, první vodčí vlaku při severní dráze v Hranicích, syn Jana Ečera skladka z Komárovna a du- dely děpy Františka Aloisice měšťana z Kelce	Cecilie, dcera Františka Melhyby Krejčího z Kelce a jeho manželky Rozálie rozené Jany z Muckač z Kelce	Josef Kelciáček kancelář Důver Františko jeho manželka
---	---	---	--	---

A. Čech Jar.

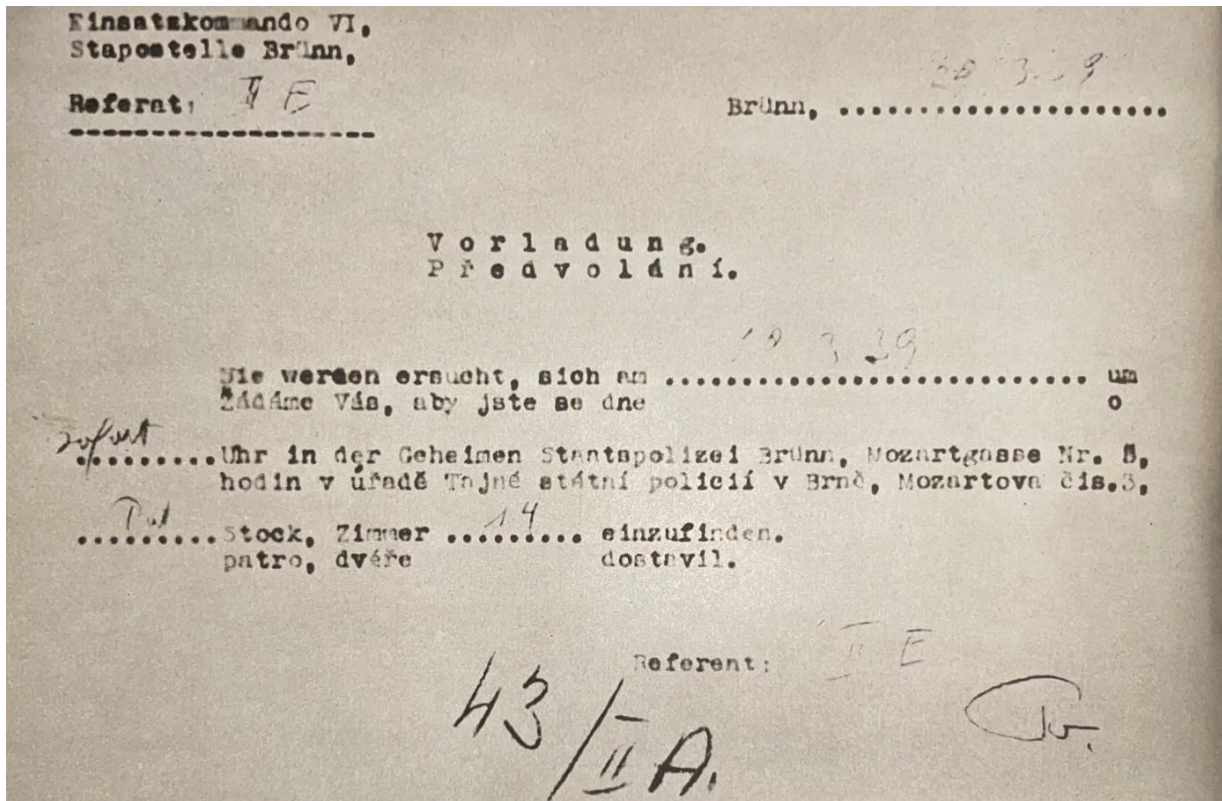
Obr. 1: Matriční zápis narození Bohuslava Ečera.

Obr. 2: Bohuslav Ečer (první zprava) při příležitosti předání diplomu čestného občanství města Brna prezidentu Edvardu Benešovi dne 11. ledna 1937.

Obr. 3: Titulní strana dokumentu The Czech part of Silesia and the neighbouring parts of Moravia and the Munich Agreement.

Obr. 4: Předvolání na gestapo, které Bohuslav Ečer obdržel 29. března 1939.

27th September 1944.

Minority report presented by Dr. E. Ečer, on the question whether the preparation and launching of the present war should be considered as crimes being within the scope of the United Nations War Crimes Commission.

I.

Committee III voted on May 15th unanimously a resolution /Doc.20/, as a result of the discussion of my report on the "Scope of the Retributive Action" /Doc.III-4/. This resolution was sent back by the Commission on June 6th to Committee III for "further consideration" of its first point.

The report Doc.III/9 is the result of this "further consideration" in which the authors /Dr. de Moor and Lt.Col. Hodgson/, were helped by Sir MacNair's paper /Doc.C.43/ /. Committee III at the meeting of 18th September, accepted the report and voted for its conclusions against my dissenting vote. I announced a minority report and I am presenting it in accordance with Article III, rule 2 of the "Rules".

First of all I wish to clarify the position of the problem.

a/ In my original report /Doc.III-4/ I did not examine whether an abstract "aggressive war" is or is not a "war crime". My report deals with the present war, i.e. the second-World War, which is not only an "aggressive war" but moreover, a "total war", or, as the French say, "la guerre biologique".

b/ My report deals with the question, whether the preparation and the launching of the second World War are crimes being within the scope of the retributive programme of the Allies - I used the word "crimes" established by the general principles of criminal law. The "preparation and launching of the second World War" means in criminological language:

a/ the decision of the Axis Chiefs of States, Governments and High Commands to prepare and launch the present aggressive war as a "total war", without respect for any

UNITED NATIONS ARCHIVES

Obr. 5: První strana Ečerovy menšinové zprávy k otázce, zda by měly být příprava a rozpoutání útočné války považovány za zločin.

Obr. 6: Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka.

Obr. 7: Bohuslav Ečer po předání K. H. Franka na Ruzyni dne 7. srpna 1945.

Obr. 8: Bohuslav Ečer (třetí zleva v první řadě) v auditoriu mimořádného lidového soudu v Praze.

Aussage des Feldmarschalls Wilhelm KEITEL.

Untersuchender Offizier: Dr. Bohuslav EGGER, Oberst des Tscheko-slovakischen Justizdienstes.

Schriftfuehrerin: Elisabeth RADZIEJEWSKA, WGB, USFET,

Anwesend: Dr. P. SCHWARZ, Leutnant des Justizdienstes.

Ort: ASHCAN. Zeit: 4. August 1945, nachmittags.

Nachtrag zur gestrigen Aussage.

- 1) Befehl Adolf Hitlers vom 28. Mai 1938 zitiert in seiner Rede vom 1. September 1939. Ein solcher Befehl wurde niemals ueber das Oberkommando der Wehrmacht gegeben, vielleicht wurde eine Anweisung dieses Inhalts direkt von Adolf Hitler an das Heer gegeben. Dass damals, am 28. Mai 1938, ein Datum fuer den Einmarsch in die Tschechoslovakei (2. Oktober 1938) festgesetzt wurde, ist ausgeschlossen. Ich habe darueber mit General JODL gesprochen und er ist derselben Auffassung wie ich und sagte, dass die Festsetzung eines Datums ueberhaupt nicht in Frage gekommen waere.
- 2) Die Besetzung der einzelnen Zonen in der Tschechoslovakei nach Muenchen. Die Festsetzung der zu besetzenden Zonen und die Grenzziehung waren Aufgaben der Botschafterkonferenz in Berlin. An den Beratung dieser Konferenz nahmen teil als Beauftragte des Heeres, General Heinrich von STUELPNAGEL und Oberst HANSEN. Ihre Rolle war, bei der Bestimmung des Zeitpunktes der Besetzung der einzelnen Zonen mitzuwirken, aber sie haben in der Frage der Grenzlinien nicht eingegriffen und keine strategische Wunsch in Bezug auf die Grenzlinien im Namen des Heeres vorgetragen, weil sie nicht dazu beauftragt waren. Fuer das OKW war nur ein wechselnder Beobachter

Dr. Schwarz
Elisabeth Radziejewska

col. d. P. Schwarz

- 1 -

W. Keitel

Obr. 9: První strana výpovědi polního maršála Wilhelma Keitela ze 4. srpna 1945.

Výpověď Generaobesta policie a SS-Oberstgruppenführera
Kurta D a l u e g e .

Vyšetřující důstojník: Dr. Bohuslav Ečer, plukovník čs. just.
služby.

Zapisovatelka: Alžběta Ražbjevská, War Crimes Branch, USFET.

Přítomní: Major just. služby Dr Fanderlík, poručík just. služby
Dr. Hochwald.

Místo: Aschcaen.

Doba: 21. července 1945, odpoledne.

Na otázky Kurt Daluge udává:

Narodil jsem se v Kreuzbrug, Horní Slozesko dne 15.9.
1897. Jsem ženat. Má žena se jmenuje Kateřina, rozená Švarco-
vá. Mám 4 děti, ve stáří od 9 do 3 let, o jejichž pobytu nic neví.
Pokud jde o generalie poukazuje nato, co jsem již dne 12. června
1945 řekl vyšetřujícímu americkému důstojníku.

Otázka: Jste ochoten na moji otázku říci páuhou pravdu?

Odpověď: Ano. Musím ale na to upozorniti, že 1) trpím na násled-
ky zděděné příjice, takže jsem v květnu 1944 byl blízko pomate-
ní smyslů a 2) že nemám zde žádné podklady a mohu vypovídat
jen podle paměti. Nemohu totiž vyloučiti určité omyly. Všeobec-
ně jsem ale ochoten říci plnou pravdu.

Otázka: Kdy se dozvěděl Hitler a Himmler o vaši chorobě?

Odpověď: Věděli sice od roku 1936, že jsem byl těžce srdečně
nemocen. O mé skutečné chorobě se dozvěděli něco teprve v květ-
nu 1943.

Podotýkám, že mezi mnou a Himmelarem stávalo o d roku
1923 do roku 1936 nepřátelství, jak jsem vypověděl již před
americkým důstojníkem. Himmler mne potíral, protože jsem se

Obr. 10: První strana výpovědi Generalobersta policie a SS-Oberstgruppenführera Kurta Daluge z 21. července 1945.

Protokoll

aufgenommen mit dem Angeklagten Hermann G o e r i n g
am 30. Mai 1946 18,15 Uhr im Gebaeude des Justizpalastes
in Nuernberg.

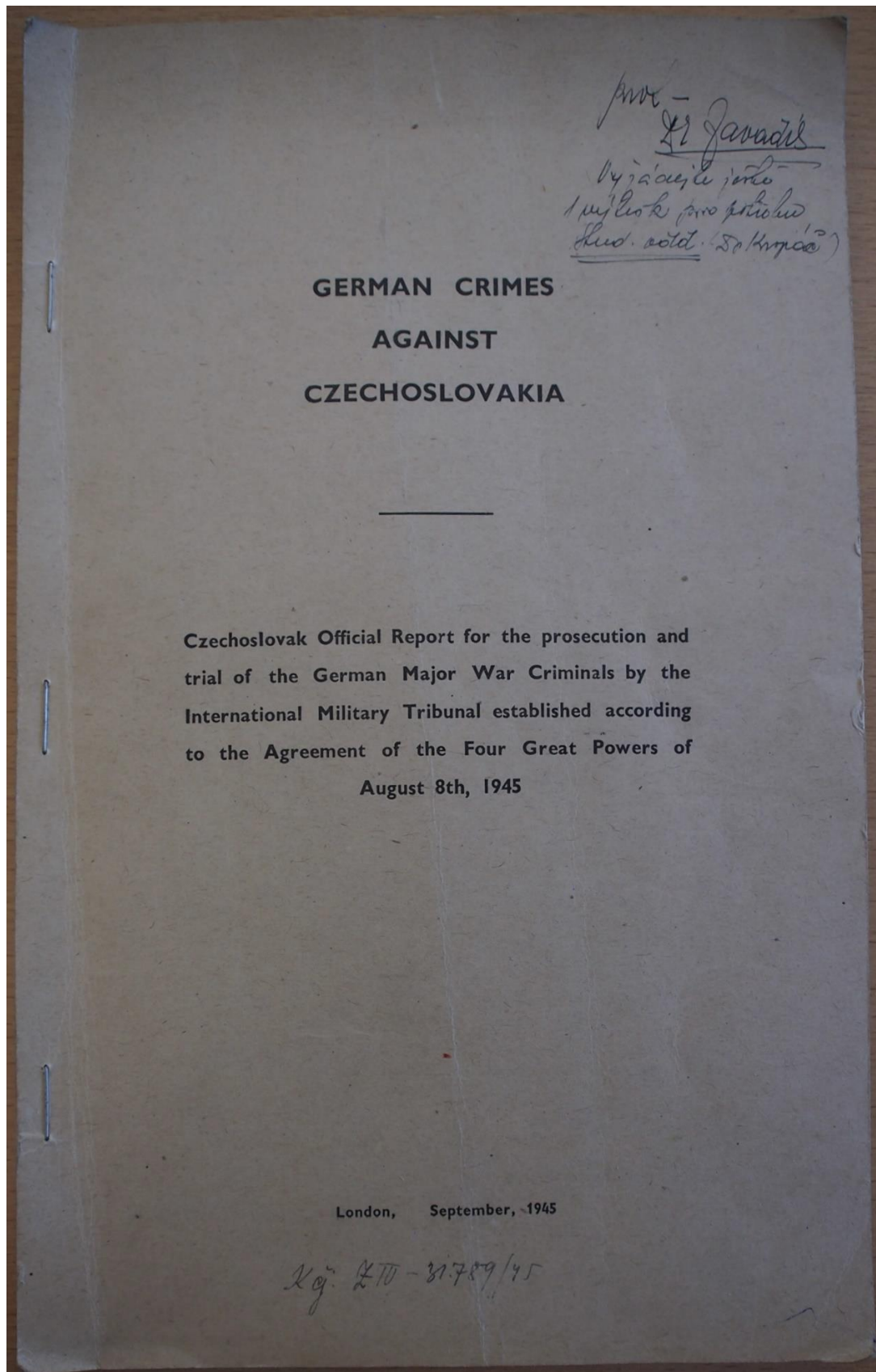
Untersuchender Offizier: General des Justizdienstes Dr. Ecer,
Anwesend: Dr. A. Hochwald, Cpt. des Justizdienstes,
Dr. Stahmer, Verteidiger des Angeklagten Goering,
Charlotte Weinmann, Protokollfuehrerin.

Auf Fragen gibt Hermann Goering an:

Ich kenne den Namen Dr. Karl S c h w a b e , welcher,
wie der untersuchende Offizier mir sagt, Polizeipraesident
von Bruenn seit 15. 3. 1939 war, nicht. Ich erinnere mich
nur, dass nach dem Muenchener Vertrag in Muenchen verschiede-
ne Vertreter der Sudetendeutschen von der Tschechoslovakei
erschienen sind. Es ist moeglich, dass mir einer von ihnen
kurz vorgestellt wurde, ich kann aber heute keinen Namen
nennen, da ich an diesem Tage und waehrend meiner Abreise
von Muenchen nach Berlin sehr muede war. Es ist moeglich,
dass auch einer von diesen Sudetendeutschen in den Zug einge-
stiegen ist. Ich kann es nicht bestaetigen und auch nicht
abstreiten. Was ich positiv weiss, ist folgendes:

Ich habe nach dem Muenchener Vertrag eine Unterredung
entweder mit ^{meinem} dem Staatssekretaer oder moeglicherweise mit
einem der Sudetendeutschen von Bruenn ueber Bruenn gehabt.
Ich erinnere mich dieser Unterredung deswegen, weil meine
urspruengliche Vorstellung ueber das Zahlenverhaeltnis der
Deutschen und der Tschechen in Bruenn durch diese Unterredung
korrigiert wurde. Ich war naemlich ueberrascht, wie stark

Obr. 11: První strana protokolu sepsaného s obžalovaným Hermannem Göringem
30. května 1946.

Obr. 12: Titulní strana hlavního československého dokumentu ke spojenecké žalobě v rámci procesu s hlavními válečnými zločinci v Norimberku s názvem „German Crimes Against Czechoslovakia“ (anglická kopie dokumentu).

Obr. 13: Bohuslav Ečer (v taláru první zleva) jako soudce ad hoc u prvního případu Mezinárodního soudního dvora v Haagu.

Obr. 14: Bohuslav Ečer se svou rodinou v Brně. Zleva: dcera Naděžda, manželka Ludmila, Bohuslav Ečer a dcera Jarmila.

Obr. 15: Portrét Bohuslava Ečera.

Gen. aust. Ečera Bohuslav.
příjmení a jméno

Věc podezřelý z protistátní činnosti.

Pohyb spisu

Pořadové číslo	Kdo zpracovává převzal – vypsál	Co, proč vypsál	Datum	Podpis
1.)	Červinka Lad.	Založení svazku	20.5.1952	strim. Červinka Lad.
2.)		opisová svazek k předal	14.4.53	strim. Lad. Červinka.
3.	por. Kolářsk Kar.	převzetí svazku	15.4.53	por. Kolářsk
4.	M. Stěbrno, 2. odd., 1. odd.	převzetí svazku	14.9.53	por. Váňmestka
5.	por. Fajman Bohuslav	uložení do archivu	5.4.56	por. Fajman

Obr. 16: První strana spisu StB založeného na osobu Bohuslava Ečera.